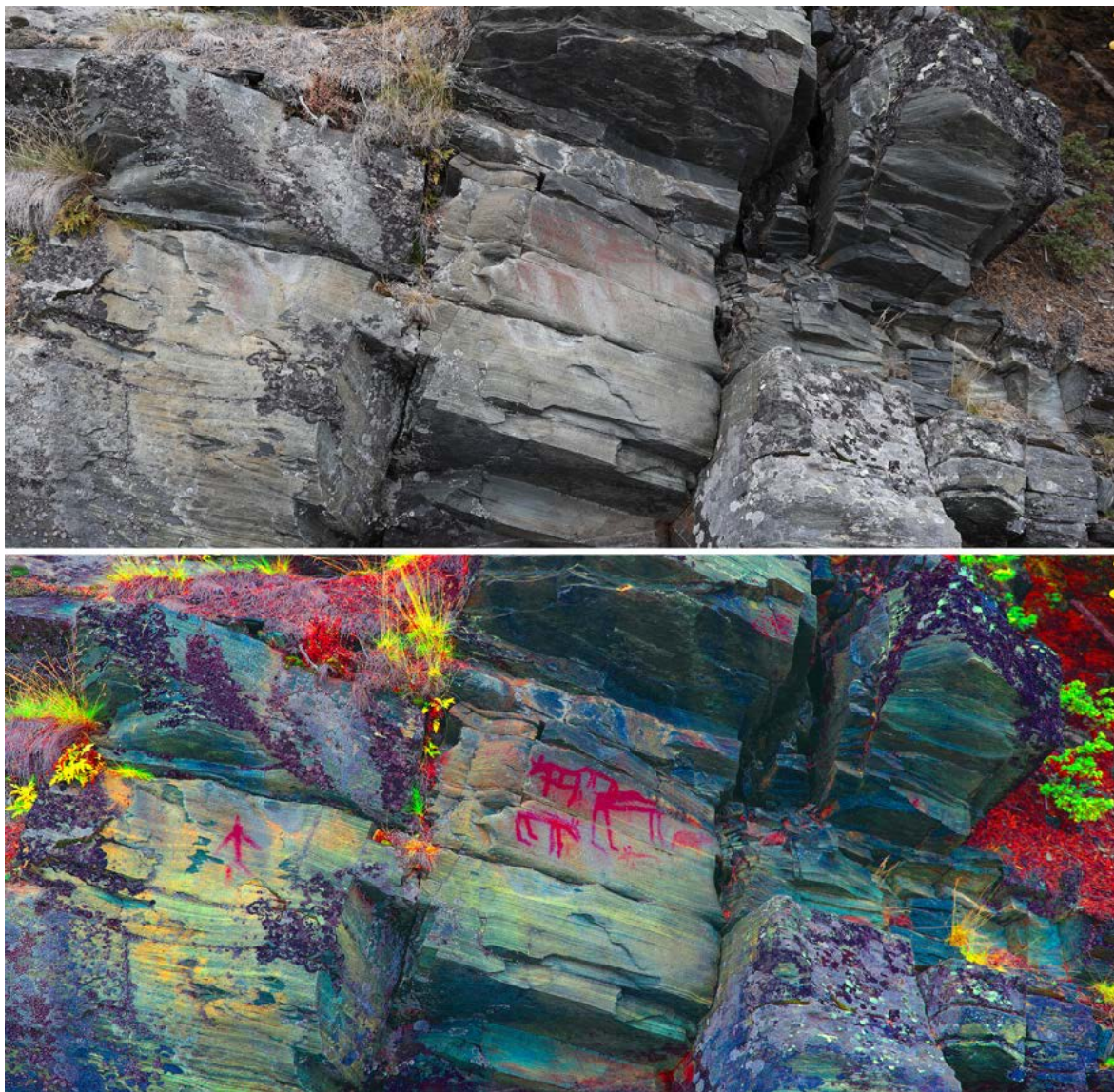

RAPPORT OVER DOKUMENTASJON AV NYFUNNE HELLEMALINGAR PÅ STEINBERGET VED ESPEDALSVATNET

ID243303, Steinberget, Innlandet Fylkeskommune

Gjerde, Jan Magne

Tittel Rapport over Dokumentasjon av nyfunne hellemalingar på Steinberget ved Espedalsvatnet ID243303, Steinberget, Innlandet Fylkeskommune	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 104/2020	Publiseringsdato 25.11.2020
	Prosjektnummer 1021508	Oppdragstidspunkt 2018-2020
	Forsidebilde Steinberget, Felt 1. Satt sammen av foto av feltet (øverst) og _lds Dstretch filter (nederst). Foto: 184A6012.jpg og _lds.jpg.	
Forfatter(e) Gjerde, Jan Magne	Sider 88	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Nordområde	

Prosjektleder Jan Magne Gjerde
Prosjektmedarbeider(e) Jan Magne Gjerde
Kvalitetssikrer Alma Elizabeth Thuestad

Oppdragsgiver(e) Innlandet Fylkeskommune (tidligere Oppland Fylkeskommune)

Sammendrag Rapporten er ein oversikt over dokumentasjon av dei nyleg funne hellemalingane ved Steinberget i Innlandet Fylkeskommune. Det vart i 2018 innrapportert eit nyfunn av hellemalingar ved Espedalsvatnet i Sør-Fron. Hellemalingane vart dokumentert i felt i 2018 og 2019. Under feltarbeidet vart det avdekkja eit nytt felt med hellemalingar i nærleiken av det tidlegare kjende feltet. Til saman vart det dokumentert 34 figurar / restar av figurar ved dei to felta på lokaliteten Steinberget. Det vart dokumentert 31 figurar på Felt 1 og 3 figurar på Felt 2. Steinberget er den første lokaliteten med bergmalingar i Innlandet Fylkeskommune.

Emneord Bergkunst, hellemaleri, hellemalingar, dokumentasjon, digital dokumentasjon
--

Avdelingsleder

Alma Elizabeth Thuestad

Forord

Eg vil fyrst rette ei stor takk til Henriette Aasen som la tilhøva til rette under feltarbeidet ved begge synfaringane under dokumentasjonsarbeidet. I tillegg deltok Mildri Een Eide og Unni Tveiten Grøtberg Innlandet Fylkeskommune på feltarbeidet i oktober 2018 og Axel Hee Rømer på feltarbeidet i september 2019. I tillegg vil eg takke Innlandet Fylkeskommune for tolsemnd ved ferdigstilling av denne rapporten.

Innhald

1	Innleiing	7
2	Generell arbeidsflyt og dokumentasjon	8
3	Lokaliteten Steinberget ID243303	16
4	Hellemalingane – ei generell skildring.....	18
5	Inndeling av lokaliteten	25
5.1	Felt 1	25
5.2	Felt 2	34
6	Generell tilstand av hellemalingane	40
7	Menneskeskapte skader frå figur til lokalitet	42
8	Datering, kontekst og samanlikning med andre lokalitetar	45
9	Kvartsittforekomst	46
10	Oppsummering	48
11	Litteratur nytta i rapporten	48
12	Figurskildring	49
12.1	Figurskildring Felt 1	49
12.2	Figurskildring Felt 2	53
13	Figurdokumentasjon DStretch	53
13.1	Figurdokumentasjon Felt 1	54
13.2	Figurdokumentasjon Felt 2	83

1 Innleiing

Denne rapporten omhandlar dokumentasjonsarbeidet av hellemalingane ved den nyleg funne lokaliteten Steinberget ved Espedalsvatnet i Sør-Fron Kommune i Innlandet Fylkeskommune (tidlegare Oppland Fylke). Hellemalingane ved Steinberget vart funne i 2009 av Tore Tallaug, men fyrst innrapportert i 2018. I utgangspunktet skulle arbeidet med dokumentasjon omfatte ein lokalitet med hellemalingar. Det vart under feltarbeidet i 2019 funne eit nytt felt rett aust for den kjende lokaliteten. Dokumentasjonen av denne er difor inkludert i denne rapporten. Prosjektansvaret låg ved Innlandet Fylkeskommune og dokumentasjonen er utført av Jan Magne Gjerde med assistanse frå Innlandet Fylkeskommune, særskilt ved Henriette Aasen. Gjennom heile arbeidet med dokumentasjonen og rapporten er NIKU særst nøgd med innsatsen til representantane frå Innlandet Fylkeskommune.

Feltarbeidet vart utført i 2 omgangar. Den fyrste synfaringa og preliminær dokumentasjon vart utført 22 november 2018 av Jan Magne Gjerde i samarbeid med Innlandet Fylkeskommune ved Henriette Aasen, Mildri Een Eide og Unni Tveiten Grøtberg. Her testa ein ulike kamera og gjorde ein preliminær synfaring og dokumentasjon av lokaliteten og omgjevnadane. Feltarbeidet var særst krevjande i og med at det var tynn is på Espedalsvatnet. Dette gjorde at strenge HMS-tiltak var på plass for å hindre eventuelle utfordringar. Den glatte isen skapte ein del utfordringar. Det gjorde at under fotograferinga falt Jan Magne Gjerde bakover og landa på isen. 4 cm is heldt som forutsett. Men den store fordelten var at ein kunne gå på isen og komme nær figurane utan båt som ein måtte ved den andre synfaringa der hovuddelen av dokumentasjonen vart utført. Dette vart gjort 23 til 25 september 2019 av Jan Magne Gjerde og Henriette Aasen. I tillegg deltok Axel Hee Rømer den 23 september.

Figur 1. Dei tre representantane frå Innlandet Fylkeskommune og Steinberget, Felt 1 i november 2018. Frå venstre mot høgre: Mildri Een Eide, Unni Tveiten Grøtberg og Henriette Aasen. Den store rosa i isen er spor etter fallet på isen under fotografering. Foto DSC05941.JPG, Jan Magne Gjerde.

Finansieringa av denne rapporten er gjort av Innlandet Fylkeskommune og Riksantikvaren gjennom Riksantikvarens bevaringsprogram for bergkunst (BERG). I tillegg er det lagt inn ein eigenandel frå NIKU på testing av ulike filter i Dstretch med utgangspunkt i fotomaterialet frå dei to synfaringane. I tillegg er det testa ut ulik nærleik til berget ved fotografering som eit led i dokumentasjonen. Dette er sjølv sagt ikkje naudsynt, i alle samanhengar, men har gitt ein betre dokumentasjon og som i større grad kan etterprøvast ved hellemlingane ved Steinberget.

2 Generell arbeidsflyt og dokumentasjon

Viktigheita av å vitje lokalitetar meir enn ein gong kjem godt fram i denne rapporten. I dette tilfellet resulterte det i eit nytt felt og at figurmassen vart auka frå 7 figurar etter første synfaring av Innlandet Fylke (da Oppland fylke) og KHM ved UiO til 14 figurar etter fyrste synfaring i november 2018 og etter siste synfaring i september 2019 med dokumentasjon totalt 34 figurar fordelt på to felt. Inndelinga av figurar kan sjølv sagt diskuteras, men det som kjem fram som maling har fått individuelle figurnummer bortsett frå nokre einskilde prikkar (figurnummer 13) som har fått 1 nummer på Felt 1.

Det vart tatt foto til fotogrammetri av begge felta. Dette for å lage fotogrammetri av felta, men og for å kunne nyttast i formidlingsøyemed ved ei seinare anledning. Ved fotogrammetri er programmet Agisoft Metashape¹ nytta for å lage fotogrammetriane nytta i dokumentasjonsarbeidet og i denne rapporten.

Når det kjem til figurdokumentasjonen, er lystilhøve er avgjerande for kva ein kan få ut av den digitale bildebehandlinga. I den digitale biletbehandlinga er det nytta programmet Dstretch, samt Adobe Photoshop for å sjå om meir av figurane kunne komme fram. Tidlegare var hellemlingane dokumentert ved kalkering medan det sidan byrjinga av 2000-talet har vore nytta ulike biletbehandlingsprogram som t.d. Adobe Photoshop for å sjå figurane betre (t.d. Slinning 2002, Slinning 2003. Gjerde 2010:Fig:35). Etter kvart har Dstretch og liknande program teke over innan dokumentasjon av hellemlingar (Gjerde og Stebergløkken 2018; Harman 2005; Harman 2016).

Begge felta er fotografert i detalj og foto fra september 2019 er sjekka opp mot 26 Dstretch filter. Sjølv om ulike filter til tider kan vise ulike detaljar syner det seg at etter ein del testing var det filteret lds og ved enkelte høve rgb, labi, crbg, ybl, lab og lbl som gav mest synlege resultat i figurdokumentasjonen ved Steinberget, men nytten av å sjå feltet med figurar syner ulike detaljar ved dei ulike filtera som vist i Figur 2- Figur 4. Ved enkelte høve kan det komme fram detaljar ved bruk av andre filter. Nokre av filtera gir og for sterk fargegjengiving som gjer at noko av figurane vert uklare. Det synte seg og at noko av figurmassen (særskilt) dei små runde prikkane (mogelege fingeravtrykk) kom fram i godt sollys, der det ser ut som Dstretch ikkje alltid fangar opp dette tilstrekkeleg. Under etterarbeidet når ei har sjekka figurar opp mot ulike Dstretch filter har ein skjerm med originalfoto og sjekkar det da opp mot ulike filter på den andre skjermen. På denne måten hindrar ein og ein del feilkjelder ved dei ulike Dstretch filtera.

Ein av feilkjeldene er at noko av berget, utfellingar i berget og vegetasjon kan sjå ut som figur eller figurrestar når ein nyttar Dstretch. Dette ser ein tydeleg framom Figur 6 på Felt 1 (den store elgfiguren) der delar av berget er falt ut / er fjerna. Dette betyr at nokre gongar kan naturelement oppfattast som rest av figur. Det er difor viktig å kombinere manuell fiksering basert på visuell observasjon i kombinasjon med digitale hjelpemiddel som Dstretch for å få ein best mogeleg dokumentasjon. Eit anna eksempel på dette er det som kjem fram som figur rett over hovudet til Figur 1 på Felt 2 der ein tydeleg ser at det er nyare brotflate og utfelling i berget som kjem fram som figur. Liknande jernutfelling som kan sjå ut som maling finn ein på Felt 1 over figur 9. Vegetasjon kan komme fram som likande farge som Figur. Det er difor viktig å sjekke opp mot foto utan Dstretch filter, samt kontroll i felt. Kontrollsynfaring kan gjerast fleire gongar, men ved at dokumentasjonen denne gongen er utført i 2 omgangar er det gjort kontroll opp mot dokumentasjonen som t.d. Figur 10 som var usikker i

¹ <https://www.agisoft.com/>

midlertidig dokumentasjon som ikkje kjem fram som figur i den endelege dokumentasjonen. Desse faktorane syner viktigheita ved å vitje lokalitetar fleire gongar i dokumentasjonsprosessen.

Berget opptrer i sprekker og lag som ligg i ulik djupleik, noko som gjer fotograferinga meir utfordrande enn på lokalitetar som ligg på ei flate. Dette gjer at delar av fotomaterialet ikkje kan nyttast i vidare dokumentasjon. Eg set difor særpris på anledninga til å vitje lokaliteten to gongar ved ulike lystilhøve. Figurane ligg på vertikale bergflater på berget, nokre stadar under overheng. Dette gjer det av og til problematisk å overføre 3D dokumentasjon til 2D dokumentasjon slik som på ei tradisjonell kalkering.

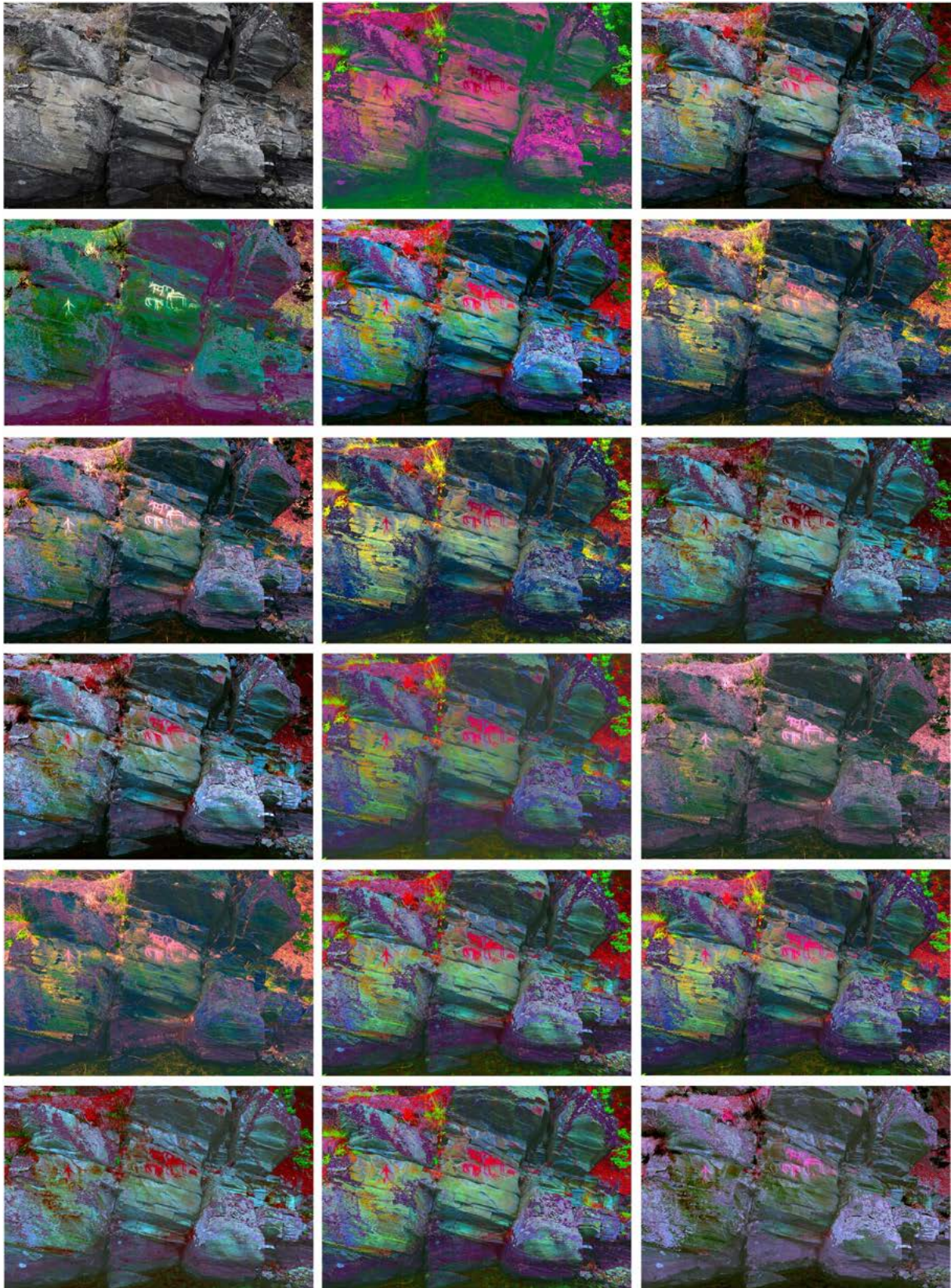
Ved fotografering vart nytta ulike kamera i dokumentasjonen for å sjå om fotoa gav ulike resultat. Under fotograferinga i november 2018 vart det nytta Panasonic Lumix TZ90, Sony A6500 og Canon 6D. Under detaljfotograferinga i september 2019 vart det nytta Canon EOS R og Panasonic TZ90. Under feltarbeidet i 2018 vart det tatt i overkant av 950 foto. Under feltarbeidet i 2019 vart det tatt 3000 foto. Av desse vart det utført Dstretch versjonar på alle detaljfoto av bergflata for å sjå om ein kunne få fram fleire figurar eller detaljar ved figurane. Til saman utgjer den totale mengd Dstretch versjonar i underkant av 74000 foto som dannar bakgrunnen for denne dokumentasjonen.

Det vart under feltarbeidet tatt ein del foto av andre parti av berget på og ved Felt 1 (særskilt i nord) for å sjekke om der var figurar sidan det der og var små overheng samt at det her vart tatt ut prøver av geolog. Det vart ikkje funne figurar i dette området, men det er ikkje gjort like omfattande dokumentasjon av desse bergflatene som dei med påviste figurar.

Alle foto blir referert til fotoID. Ved foto som viser ulike Dstretch filter er det tilnamnet med info om kva Dstretch filter som er nytta slik at fotoet med t.d. foto med namn 184A6073.jpg, da blir namngitt 184A6073_crbg.jpg eller 184A6073_ids.jpg alt etter kva for filter som er brukt. Under figurdokumentasjonen ligg referanse til eit utval av foto som representerer dei einskilde figurane. Ein god del av foto inneheld fleire figurar utan at dette alltid er spesifisert.

Under fotografering av Felt 2 i 2019 er noko av fotograferinga uklart pga. dårleg lys der delar av fotoa er ute av fokus. Her kan det med fordel takast fleire foto under betre lystilhøve ved seinare anledning.

Det samla fotomaterialet er oversendt på berbar Harddisk til Innlandet Fylkeskommune. Fotomaterialet er organisert ved årstal, kva som er tatt foto av og dei ulike Dstretch versjonane for detaljfoto av figurane. Alle referansar i rapporten er tilhøyrande originale fotonamn.

Figur 2. Eksempel på arbeidsflyt ved Felt 1 representert ved originalfoto oppe til venstre og 17 Dstretch filter; crbg, lab, labi, lax, lbk, lbl, lds, lrd, lwe, rgb, ybg, ybl, ybr, yds, ywe, yxx, yye. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

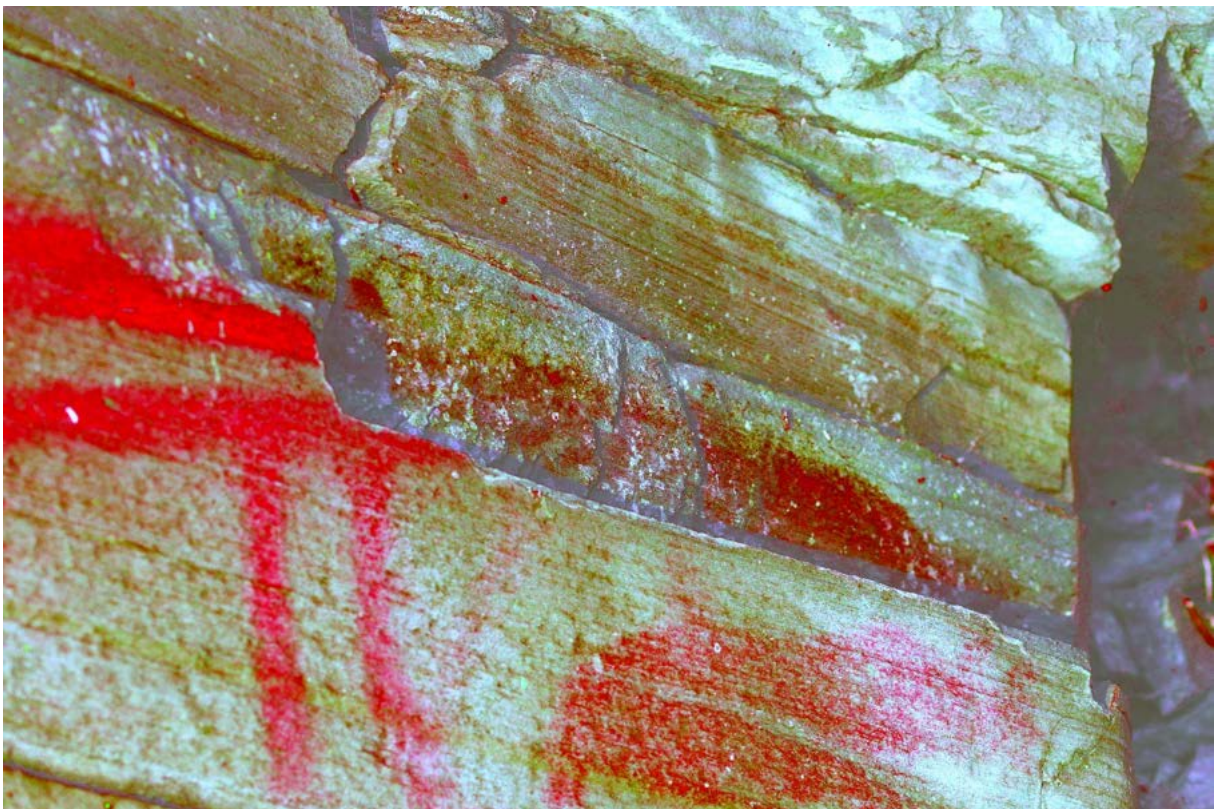
Figur 3. Eksempel på arbeidsflyt ved Figur 3 og 4 på Felt 1 representert ved originalfoto oppe til venstre og 17 Dstretch filter; crbg, lab, labi, lax, lbk, lbl, lds, lrd, lwe, rgb, ybg, ybl, ybr, yds, ywe, yxx, yye. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 4. Eksempel på arbeidsflyt ved Figur 3 og 4 på Felt 1 representert ved originalfoto oppe til venstre og 17 Dstretch filter; crbg, lab, labi, lax, lbk, lbl, lds, lrd, lwe, rgb, ybg, ybl, ybr, yds, ywe, yxx, yye. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

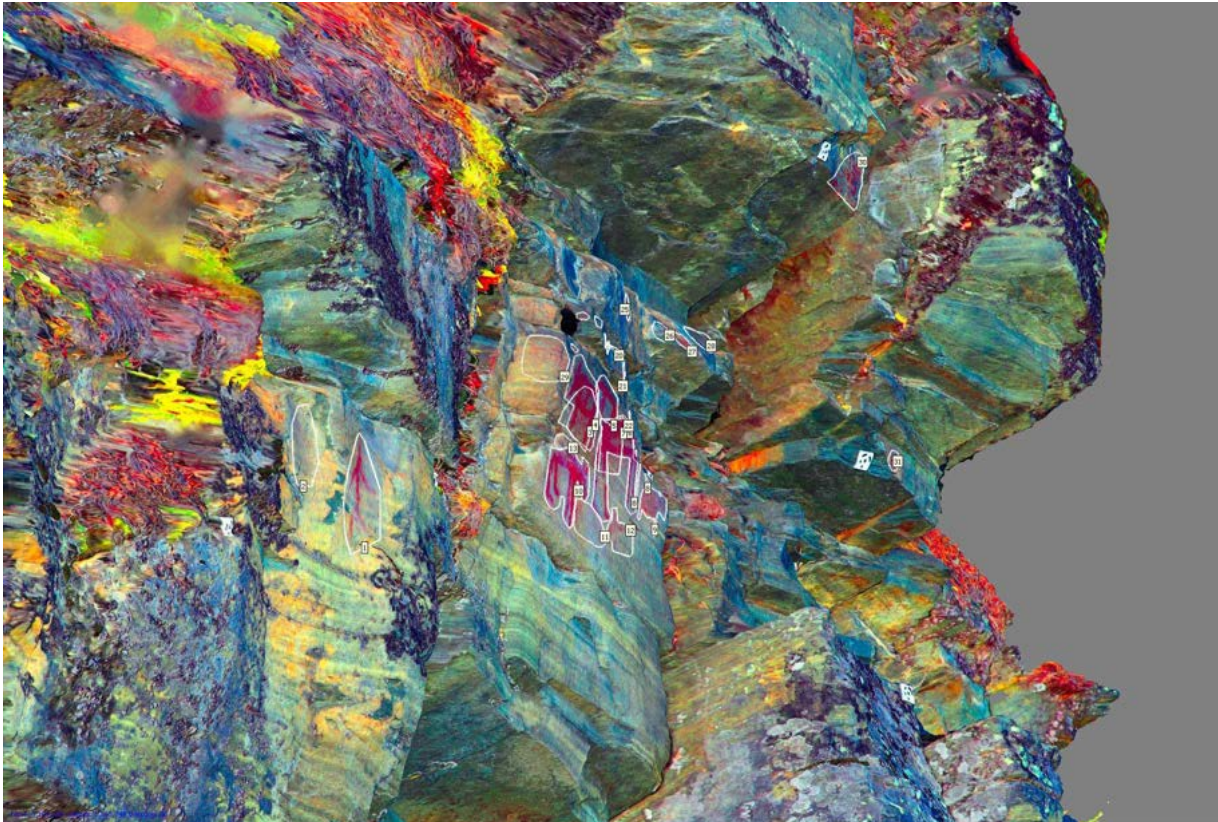
*Figur 5. Området med jernutfelling som ved digital dokumentasjon enkelte ganger kan sjå ut som raudmaling under etterarbeidet. Det er difor naudsynt å jmføre med originalfoto og helst kontrollsynfaring i felt.
Foto:184A4877.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.*

*Figur 6. Området med jernutfelling som ved digital dokumentasjon enkelte ganger kan sjå ut som raudmaling under etterarbeidet. Det er difor naudsynt å jmføre med originalfoto og helst kontrollsynfaring i felt.
Foto:184A4877_ybr.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.*

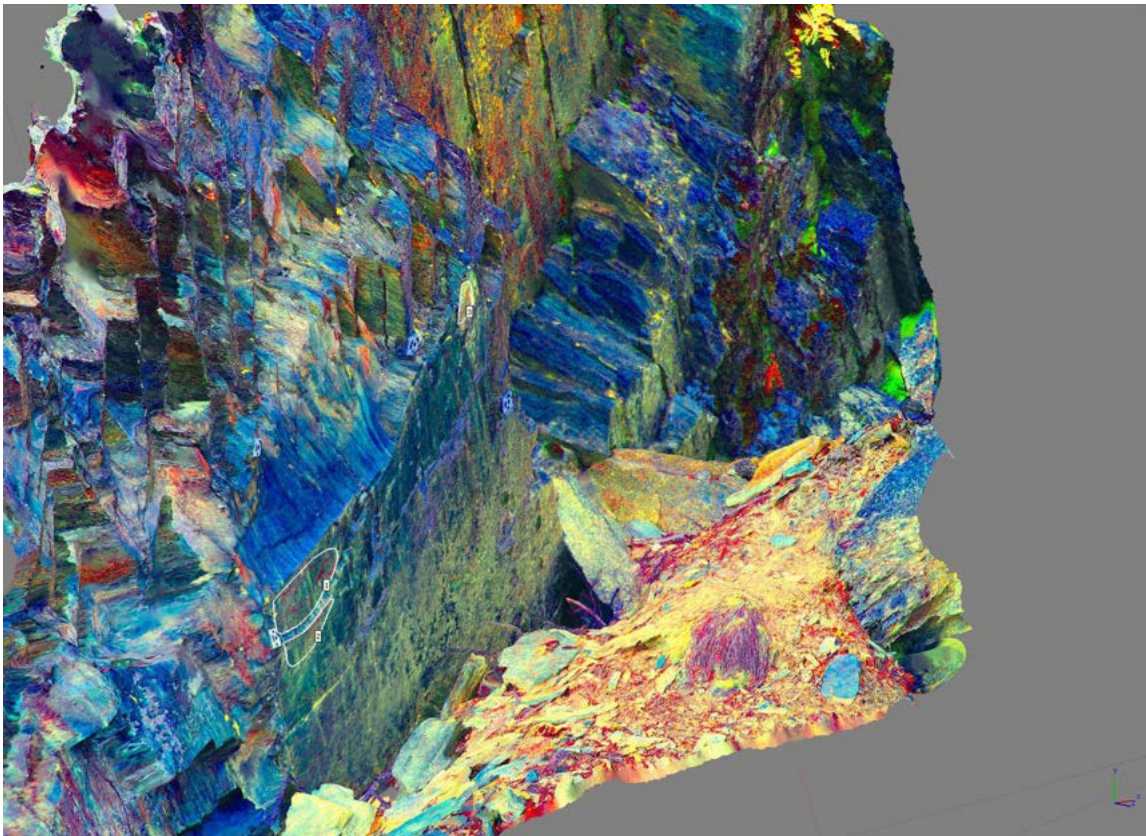
Figur 7. Utsnitt av fotogrammetri frå Felt 1 frå Metashape med figurmarkering der ein ser korleis figurane ligg under overhenget med originalfoto. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 8. Utsnitt frå Metashape med figurmarkering der ein ser korleis figurane ligg under overhenget med lds filter. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 9. Utsnitt av fotogrammetri frå Felt 2 frå Metashape med figurmarkering der ein ser korleis figurane ligg under overhenget med originalfoto. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

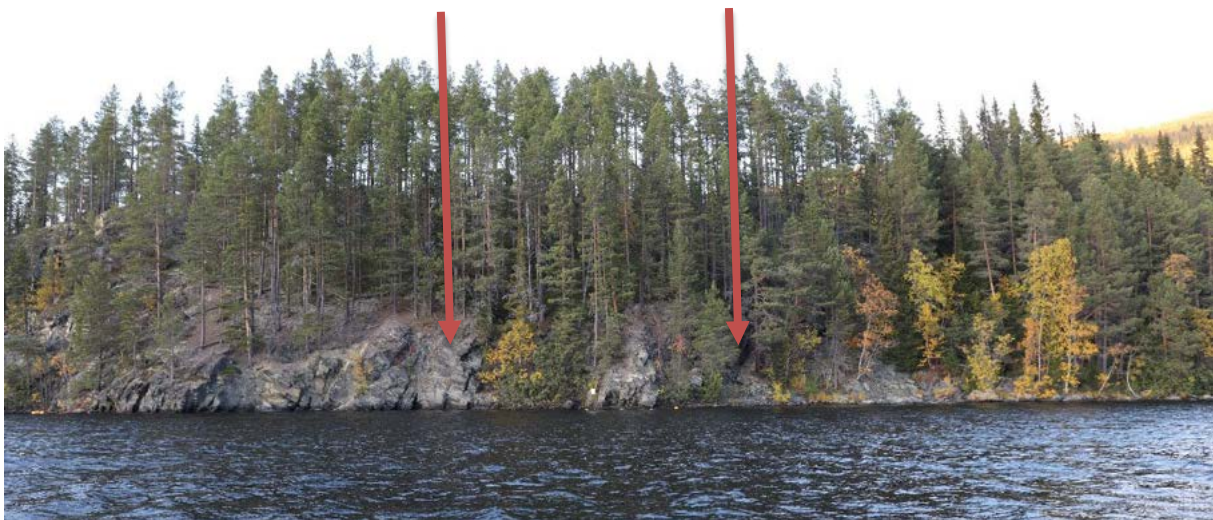
Figur 10. Utsnitt av fotogrammetri frå Felt 2 frå Metashape med figurmarkering der ein ser korleis figurane ligg under overhenget med originalfoto. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

3 Lokalteten Steinberget ID243303

Lokaliteten Steinberget er skrive inn som ID243303 i Riksantikvaren sin database for kulturminne, Askeladden. Lokaliteten består av to felt med hellemalinger. Lokaliteten ligg på austsida av Espedalsvatnet på odden Steinberget. Felt 1 ligg på ein sørvendt vertikal bergvegg som stuper ned i Espedalsvatnet. Felt 1 består av fleire flater (panel) med hellemalinger. Nokre av figurane ligg under små overheng. Dette har nok vore med på å bevare delar av figurane. Det er vanskeleg å estimere kor stort Felt 1 har vore, men har ei utstrekning på om lag 3,2m i lengde der høgda varierer kvar ein måler på berget i høve til figurane. Felt 1 ligg lengst vest av dei to felta på lokaliteten. Felt 2 ligg om lag 25m søraust for Felt 1. Felt 2 ligg på ei søraust-vendt vertikal der delar av berget i overkant mot nord har rast ned framfor feltet. Felt 2 har ei utstrekning på c. 1,2m i høgde og 1,4m i bredde, men utstrekninga varierer og berg som er borte samt rasmassen gjer det problematisk å seie kor stor flata eigentleg var.

Figur 11. Kart over området med lokaliteten Steinberget ved Espedalsvatnet. Kart basert på Statkart.no og Google Earth. Felta og kvartsittførekomsten er innmålt med GPS. Markeringar i kartet: Felt 1: 611, Felt 2: 609 og Kvartsittførekomst: 610. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 12. Lokaliseringsfoto av lokaliteten Steinberget. Felt 1 er markert ved pila til venstre og Felt 2 er markert ved pila til høgre. Foto:184A7270. Foto: Jan Magne Gjerde.

Ifølge geolog Per Storemyr er bergarten ved Steinberget Amfibolitt. Store delar av berget med hellemlingar er dominert av kraftig sprekkdanning der sprekker og ujamnskapar er klart synleg. Overflata av på felt 1 har lys brunleg til lys gul oker i patina². Enkelte stadar på berget ser ein tydeleg at det er ein endra farge i berget som truleg har opphav i ulike utfellingar som da ser ut som endra farge i berget eller fargevariasjon. Bergfernissen (på engelsk namngjeve «silica skin» eller «silica varnish» ligg som eit tynt beskyttande lag over figurane ved Steinberget. Bergfernissen vert danna ved at vatn verkar svakt løyseleg på somme salthaldige mineralar og danna reit tynt lag ved fordamping. Bergfernissen varierer i tjukkeleik og er meir framtrudande på felt 2 enn på Felt 1 der det om lag ser ut som eit tynt klart gjennomskiktig lag over figurane³.

Eit eksempel der overgangen mellom bergfernissen og «det friske berget» kjem tydeleg fram er ved vitringa /avskalinga på den store menneskefiguren på Felt 1 (sjå Figur 43 og Figur 44). Ein annan stad der bergfernissen er tydeleg er rett over Figur 1 på Felt 2 der ein ser det tynne laget heilt ytst på bergflata. Her er truleg partiet over elgfiguren borte etter figurane var laga (Figur 13).

Figur 13. Bergfernissen kjem tydeleg fram ved Figurnummer 1 på Felt 2. Ein ser den i brotkanten på flata ovanfor der figuren er rett under målestokken der den står fram som ei kvit linje langs brotkanten markert med pil. Utsnitt av Foto 184A5540.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

² Patina: Det tynne overlagssjiktet som i farge, struktur og kjemisk samansetnad skil seg frå det friske berget under. Patinaen er eit produkt av miljøpåverknad over lang tid.

³ Bergfernissen kan av og til stå fram som eit tynt lag med klar lakk som dekker berget og da på ein måte «forseglar» figurane.

4 Hellemlingane – ei generell skildring

Utgangspunktet for dokumentasjonen var at det var funne 7 figurar på hellemlingane ved Steinberget på det som i dag er Felt 1. Felt 2 vart funne under feltarbeidet i 2019. Totalt er det dokumentert 34 figurar som fordelar seg på 31 figurar eller figurrestar på Felt 1 og 3 figurar og figurrestar på Felt 2.

Pigmentet i figurane ser ut til å være raud jernoksid, ofte kalla raud oker. Fargen varierer noko frå klare og varme til mørkare, blålege nyansar. Ein ser tydeleg fargevariasjon i figurane. Figurane varierer i synlegheit frå om lag usynlege ved vanleg augesyn der ein skimtar raudfarge til figurar som er klart synlege med det blotte auget. Mesteparten av figurane ser ut til å være laga med finger og står fram som strekfigurar i fingerbreidd.

Det er sjeldan at me finn overmaling blant hellemlingane i Noreg og oftast dreier det seg om ujamnskapar i dei malte linjene. Figurtettleiken på Felt 1 er ikkje vanleg og ved nærare augesyn og bruk av Dstretch kjem det fram at fleire av figurane på midtpartiet på Felt 1 overmalar tidlegare figurar. Dette ser ein tydelegast ved Figur 3 og 4, men og ved Figur 6 og 7. Dette gjer at ein kan anta at hellemlingane ved Steinberget er laga i fleire omgangar. Medan dei fleste av figurane held seg innanfor klart inndelte parti mellom sprekker i berget er Figur 6 malt slik at den kryssar sprekkane. Ein del av figurane ved Steinberget er klart identifisert som dyrefigurar, der dei fleste avbildar elgar. Ein av figurane er tolka som ein bjørnefigur (men kan være ein liten elg). Figurane er konturmalt bortsett frå den eine bjørnefiguren (Figur 9 på Felt 1). Ein kan og undre seg over om delar av berget har vore smurt inn med raudfarge utan klar figurdanning som t.d. på den runde knollen, der Figur 29 på Felt 1 er og området der Figur 30 på Felt 1 er. Dette er noko ein har lagt meir merke til under seinare dokumentasjon av bergmalingar.

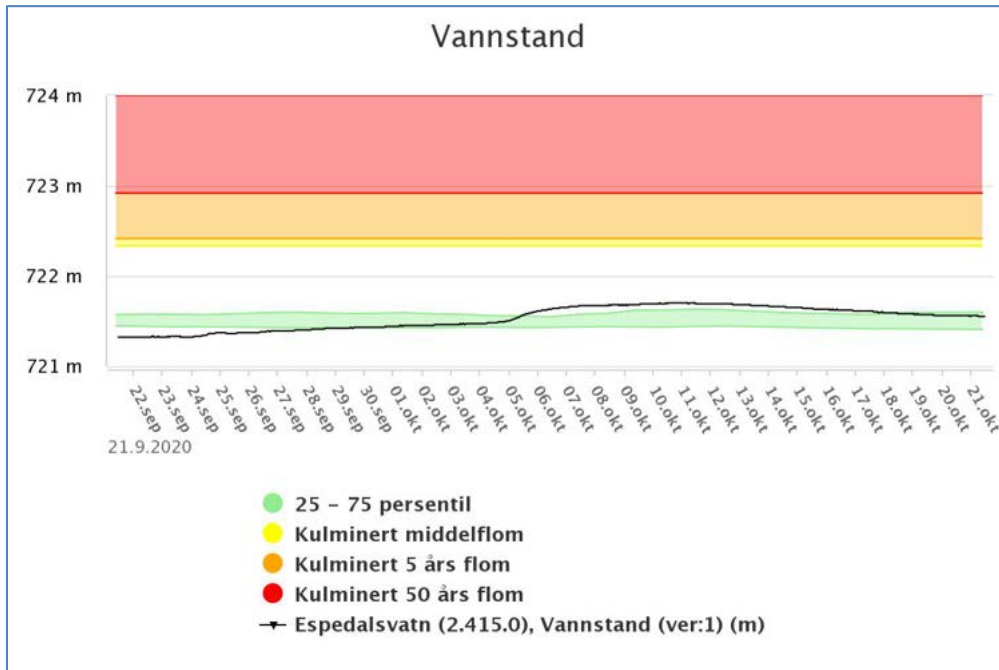
Når ein står framom Felt 1 på Steinberget ser ein tydeleg at det nedste partiet med figurar er svakare og meir erodert enn dei som ligg høgare. Det dannar seg om lag som ei horisontal linje på berget (sjå t.d. Figur 27 og Figur 28) der det ser ut som om mogeleg figurane er borterodert («viska bort» eller ekstremt svake) under denne linja. Ei sannsynleg forklaring på dette er at vasstanden kan ha stått høgare på berget i tidsrommet etter malinga vart gjort. Da vil vatn og is på vinteren polere bort den nedre delen av figuren. Espedalsvatnet varierer mykje i høgde og denne variasjonen er truleg det me ser resultatet av ved at dei figurane som ligg lågast på Felt 1 er «vaska bort». Denne linja kjem tydeleg fram og linjene etter endring i vasstand er veldig tydeleg lågt på berget ned mot vassflata (sjå t.d. Figur 25). Sjølv om dette er vanskeleg å diskutera med sikkerheit vil fluktuasjon av vasstand kunne gjere at nye figurar måtte malast når dei «gamle» forsvann / vart svakare. Om ein ser på avstanden til vassflata frå menneskefiguren, figurnummer 2 på Felt 1 og midtpartiet ved figurnummer 10 er det slåande at avstanden ned til vassflata er om lag den same og måler ca. 1m og 36cm ned til vassflata. På denne måten er det mogeleg dette er høgaste vassnivå ved Espedalsvatnet etter figurane vart laga.

Ved NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) ligg det data for vasstand ved Espedalsvatnet med daglege målingar frå 1. januar. 1976 og fram til i dag gjennom tenesta Slidre⁴. Den 22 november 2018 var vasstanden ved Espedalsvatnet 721,495moh medan 24 september var vasstanden ved Espedalsvatnet 721,422moh. Når ein sjekkar data frå NVE finn ein at vasstanden ved Espedalsvatnet fluktuerer ganske kraftig til tider. Ifølge data er lågaste vasstand sidan målingane starta på om lag 721,14moh den 29 mars 1980 medan den høgste målte vasstanden er på 722,954 den 2.juni.1995. Avstanden frå frambeinet til figurnummer 12 som er vaska bort til vassflata 24 september var ca. 1,3m og avstanden frå frambeinet i Figur 10 til vassflata er ca. 1m36cm, den same som avstanden frå den tydelege menneskefiguren (figurnummer 2) til vassflata. Utifrå desse data ser det ut til at sommaren 1995 stod vatnet rett over 20 cm over lågaste målte figur (figurnummer 12 på Felt 1). I tilfelle desse

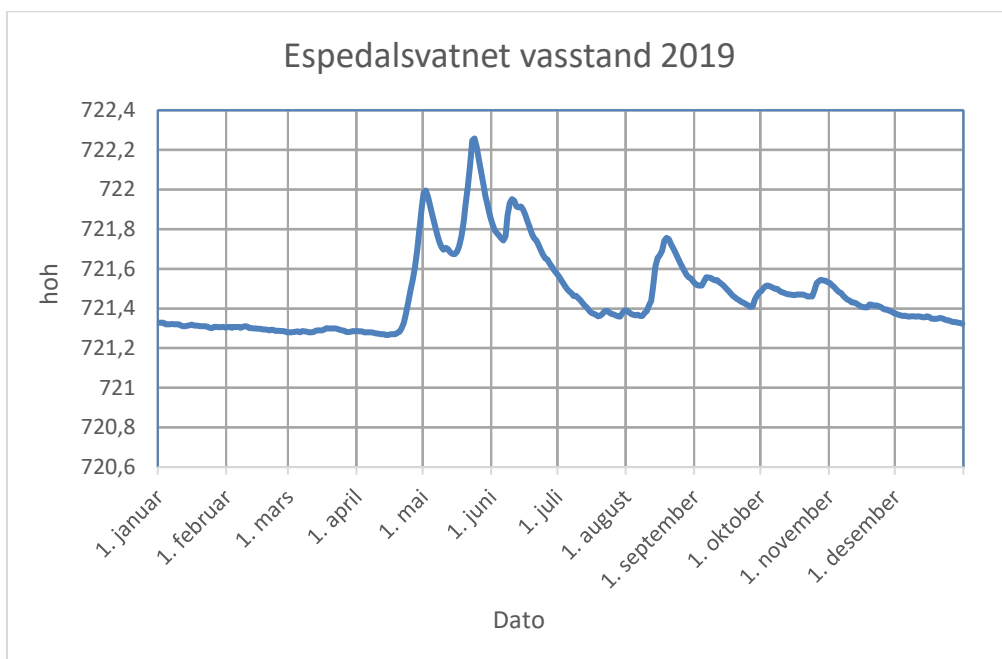
⁴ <https://beta-sildre.nve.no/station/2.415.0?params=1000,1001,1003,17,1002,1004,5130,14,2,0,2003,2002,2040,2001&xmin=189699&xmax=243780&ymin=6806762&ymax=6833030&stationId=2.415.0&tab=0>

data stemmer frå NVE i relasjon til Steinberget stemmer vil nedre del av figurnummer 12 på Felt 1 ligge på ca. 722,72moh. I samsvar til data frå NVE har vasstanden lagt over dette nivået 2 gongar sidan målingane starta i 1976 (31 mai-03 juni 1995 og 23 og 24 mai 2013). Sjølv om dette høyrer mykje ut er det bekrefta av Lars Eggen med stor kjennskap til Espedalsvatnet at vasstanden fluktuere mykje gjennom året.

Ein kan sjå fleire stadar at utfelling i berget har påverka på figurane. Dette kjem tydeleg fram i området ved Figurnummer 10 og Figurnummer 11. Her er det tydeleg at den lyse utfellinga dekkar delar av figurane (Figur 22).

Figur 14. Vasstand for Espedalsvatnet der ein ser fluktuasjon av vasstand med info om kalkulerte nivå for flom henta frå NVE frå 21 september 2020 til 21 oktober 2020. Data frå NVE⁴.

Figur 15. Tabell over fluktuasjon av vasstand ved Espedalsvatnet i 2019. Data frå NVE frå 1.januar 2019 til 31.12.2019. Data frå NVE⁴. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 16. Foto av Felt 1 slik det opptrer når ein kjem til lokaliteten i 2018. Foto IMG_4374.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 17. Foto av Felt 1 slik det opptrer når ein kjem til lokaliteten i 2019. Foto 184A5733.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 18. Overmaling av figurane på Felt 1. Her ser ein tydeleg korleis figur nr 3 (elgen til venstre) er måla over den meir usynlege figur nr. 4 der ein ser hovudet under hovudet på Figurnummer 3 og frambeinet under buken og bakbeinet bak bakbeinet og kroppen på Figurnummer 3. Foto: P1020405.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 19. Overmaling av figurane på Felt 1. Her ser ein tydeleg korleis figur nr 3 (elgen til venstre) er måla over den meir usynlege figur nr. 4 der ein ser hovudet under hovudet på Figurnummer 3 og frambeinet under buken og bakbeinet bak bakbeinet og kroppen på Figurnummer 3. Foto: P1020405_crgb.jpg. Foto og Dstretch: Jan Magne Gjerde.

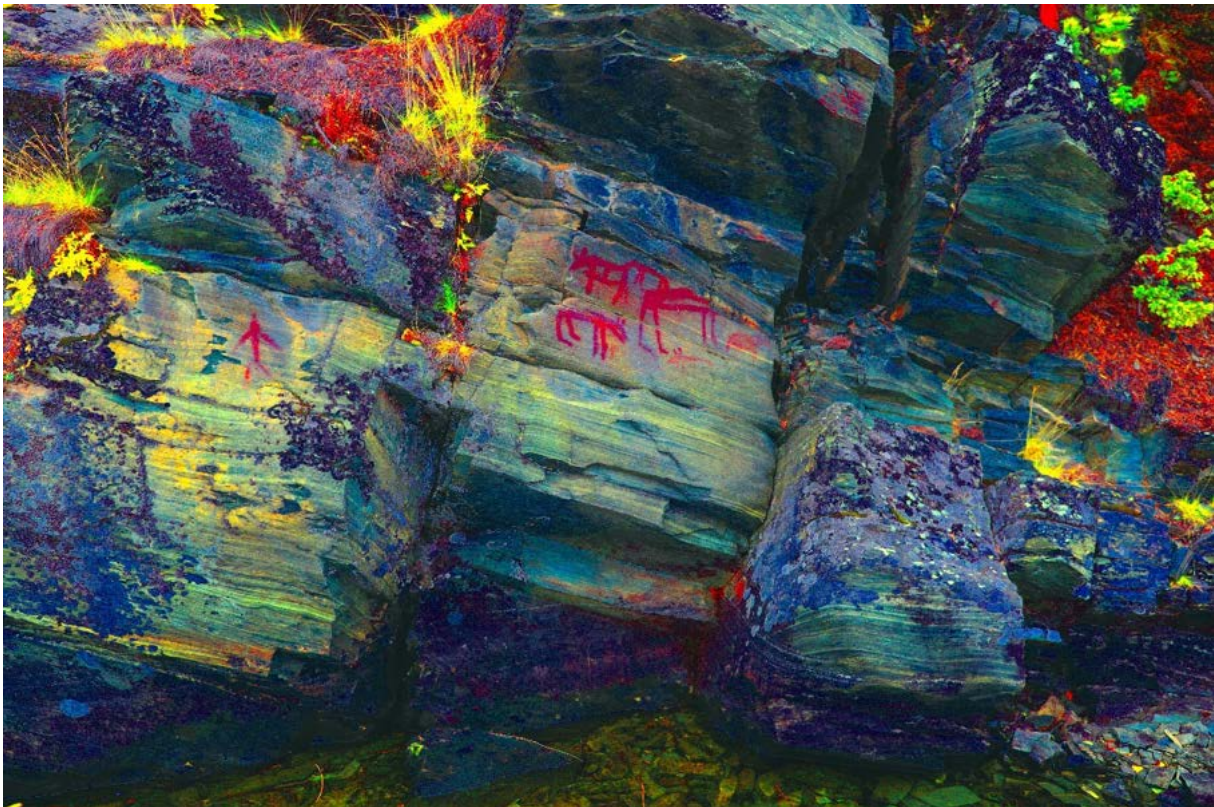
Figur 20. Det er mogeleg og truleg at deler av berget hare vore smurt lett med raudfarge slik som t.d. på figur nr 29 på Felt 1 (rett framom elgfiguren), men det er vanskeleg å seia dette med sikkerheit. Det kjem fram som uklart definert område med svak maling. Foto: 184A4867.jpg. Foto Jan Magne Gjerde.

Figur 21. Det er mogeleg og truleg at deler av berget hare vore smurt lett med raudfarge slik som t.d. på figur nr 29 på Felt 1 (rett framom elgfiguren), men det er vanskeleg å seia dette med sikkerheit. Det kjem fram som uklart definert område med svak maling. Foto: 184A4867_lre.jpg. Foto Jan Magne Gjerde.

Figur 22. Utfelling i berget som danna reit kvitt belegg som ein del av patinaen kjem tydeleg fram i området ved Figur 10 og 11. Foto P1020420.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 23. Ein kan sjå tydeleg at dei lågast plasserte figurane på Felt 1 er «vaska» bort. Truleg er den varierende vasstanden med erosjon og/eller isgang grunnen til dette. Foto 184A6011_Ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 24. Ein kan tydeleg sjå merkene i berget under figurane på Felt 1 etter variasjonen i vasstanden i Espedalsvatnet der dei opptre som horisontale linjer den 24 september 2019. Stadiet i bildet måler 4 m i lengde. Foto:184A6723.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 25. Ein kan tydeleg sjå merkene i berget under figurane på Felt 1 etter variasjonen i vasstanden i Espedalsvatnet der dei opptre som horisontale linjer. Den kraftigaste er markert med pil og avstanden frå øvste klare linje med vassmerke på feltet til vatnet er c. 43cm over vassflata den 23 september 2019. 184A5750.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

5 Inndeling av lokaliteten

Lokaliteten er delt inn i to felt, Felt 1 og Felt 2. Totalt er det dokumentert 31 figurar / figurrestar ved Felt 1 og 3 figurar / figurrestar ved Felt 2.

5.1 Felt 1

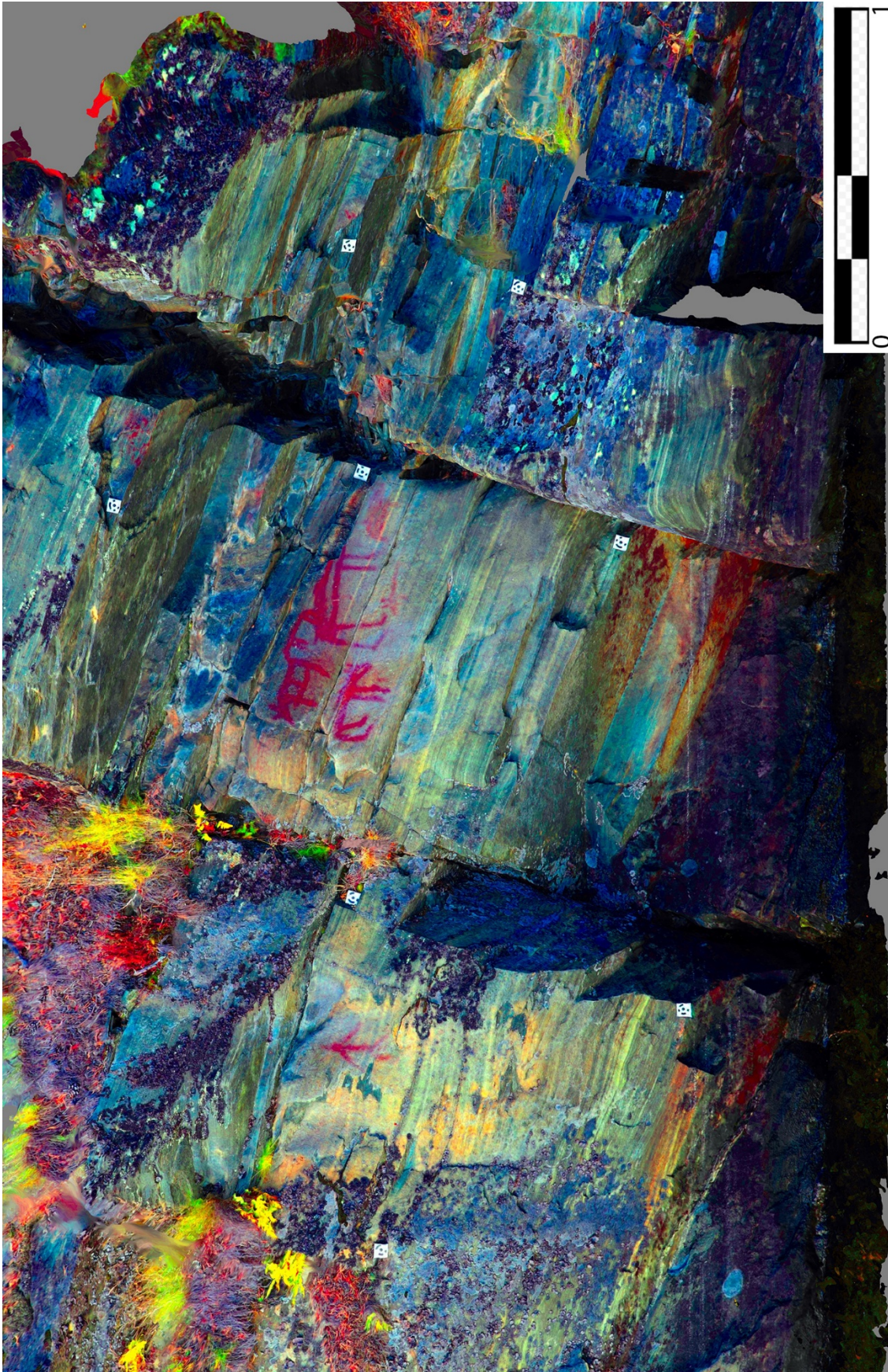
Felt 1 består av fleire små flater (avsatsar) med hellemalinger der majoriteten av figurane er plassert under overheng. Feltet er delt inn i 3 områder i høve til dei store sprekkene som deler inn berget. Dette er gjort for å gjere det lettare å finne figurane. Grovt sett kan ein dele Felt 1 inn i 3 delar, nordleg del, midtpartiet og sørleg del. På den nordlege delen av Felt 1 er det dokumentert 2 menneskefigurar. Midtpartiet på Felt 1 er der mesteparten av figurane opptre med 28 figurar nummerert frå Figur 3 til Figur 30. Figur 3-29 ligg på partiet under det store overhenget medan Figur 30 ligg på overhenget på ein liten avsats av denne. Den sørlege delen av feltet er sterkt prega av at mykje av berget er borte. Dette har nok skjedd ved uttak av stein i nyare tid da ein ser klare meiselmerke ved den einaste figuren i det sørlege området på feltet, Figur 31. Avstanden frå Figur 2 lengst nord på Nordleg del Felt 1 til Figur 31 lengst sør på Felt 1 måler om lag 2,7m i lengde. Midtpartiet på Felt 1 med flest figurar ligg på ei flate med fleire avsatsar. I tillegg ligg ein figur på ein liten avsats som ein del av overhenget som har beskytta hovuddelen av figurane på midtpartiet. Avstanden frå frambeinet til figur 12 som er vaska bort til vassflata 24 september var c. 1,3m og avstanden frå frambeinet i Figur 10 til vassflata er c. 1m36cm, den same som avstanden frå den tydelege menneskefiguren (figurnummer 2) til vassflata.

Motiv / Område	Nordleg parti	Midtparti	Sørleg parti	Totalt
Elg	0	8	0	8
Menneske	2	0	0	2
Bjørn	0	1	0	1
Prikk	0	9	0	9
Linje / Linjer	0	2	1	2
Ubestembar	0	8	0	8
Totalt	2	28	1	31

Figur 26. Tabell med oversikt over tolking av figurmaterialet på Felt 1. 2 av figurane ser ut som små malingsområder, men er her satt som Ubestembar. For ytterlegare figurskildring og vurdering sjå Figurskildring lenger ned i rapporten.

Figur 27. Steinberget Felt 1 eksportert fra Metashape av originalfoto. Nordleg parti med menneskefigurar, midtpartiet med dyrefigurane og sørleg parti med rest av figur der deler av berget er fjerna. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 28. Steinberget Felt 1 eksportert fra Metashape av Iids filter. Nordleg parti med menneskefigurar, midtpartiet med dyrefigurane og sørleg parti med rest av figur der deler av berget er fjerna. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 29 Steinberget Felt 1 eksportert fra Metashape originalfoto med større figurnummerering. Nordleg parti med menneskefigurar, midtpartiet med dyrefigurane og sørleg parti med rest av figur der deler av berget er fjerna. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 30. Steinberget Felt 1 eksportert fra Metashape av Iids filter. Nordleg parti med menneskefigurar, midtpartiet med dyrefigurane og sørleg parti med rest av figur der deler av berget er fjerna. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 31. Steinberget Felt 1 eksportert fra Metashape av Iids filter. Nordleg parti med menneskefigurar, midtpartiet med dyrefigurarne og sørleg parti med rest av figur der deler av berget er fjerna. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 32. Steinberget Felt 1 eksportert fra Metashape originalfoto med større figurnummerering. Midtpartiet med dyrefigurane Målestokk 50cm. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 33. Steinberget Felt 1 eksportert fra Metashape originalfoto. Midtpartiet med dyrefigurane Målestokk 50cm. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 34. Steinberget Felt 1 eksportert fra Metashape Ids filter. Midtpartiet med dyrefigurane Målestokk 50cm. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

5.2 Felt 2

Felt 2 består av ei flate med 3 figurar som måler c. 1,2 (høgde) og 1,4m bredde. Området framom figuren er dekket med nedrast masse, så feltet kan ha vært litt større. Det kan sjå ut som at berget over figur 1 på Felt 2 er fjerna. I tillegg kan det sjå ut som ein stor del av berget mellom Felt 2 og Espedalsvatnet kan ha vore fjerna som ein del av bergverksdrift, men det er vanskeleg å seia med sikkerheit. Avstanden ned dei nedraste massane frå elgfiguren (Figur 1 på Felt 2) er c. 40 cm.

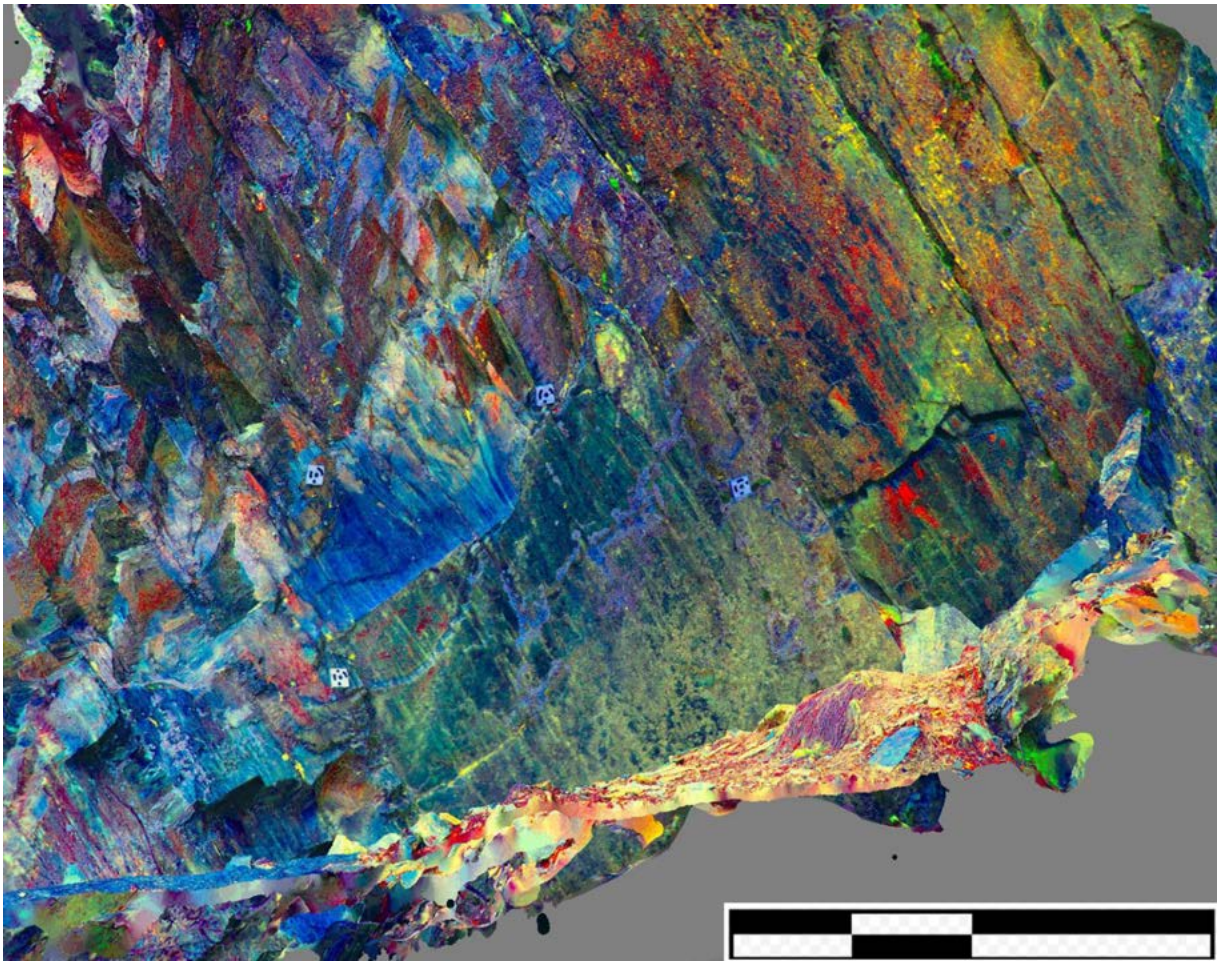
Elgfiguren som kjem tydeleg fram er laga inni ei forseinking i berget som ser ut som er bevisst valt til denne figuren. Elgen er på veg til høgre opp langs sørsida av Steinberget formasjonen.

Motiv	Antall
Elg	1
Ubestembar	2
Totalt	3

Figur 35. Tabell med oversikt over figurar / figurrestar ved Steinberget Felt 2. For ytterlegare figurskildring og vurdering sjå Figurskildring lenger ned i rapporten.

Figur 36. Steinberget Felt 2 eksportert frå Metashape original. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

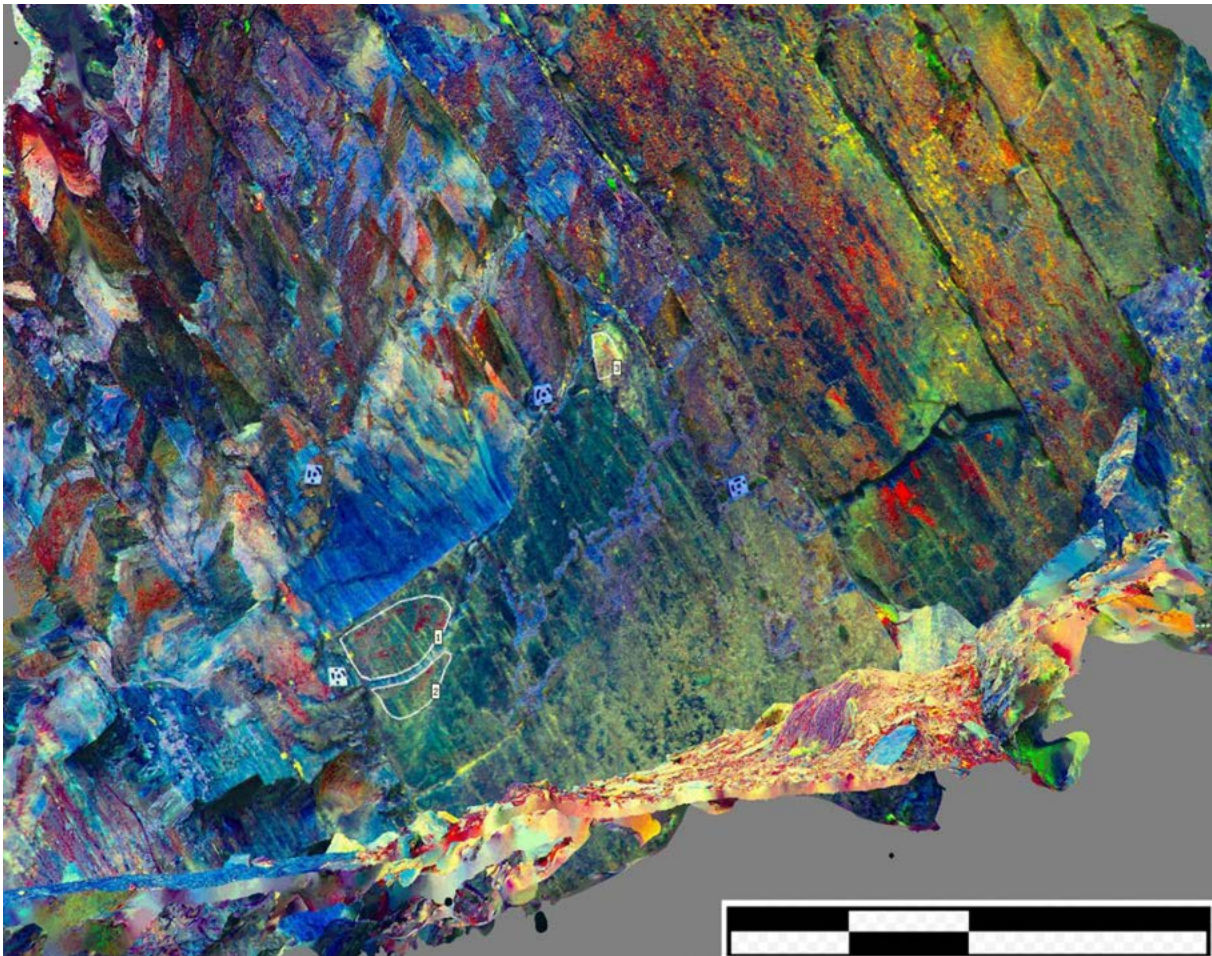
Figur 37. Steinberget Felt 2 eksportert fra Metashape Ids filter. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 38 Steinberget Felt 2 eksportert fra Metashape original med figurnummer 1-3 klarare markert. Figur nr. 1 og 2 ligg til venstre (1 øvst og 2 nedst), medan figurnummer 3 ligg om lag midt i biletet. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

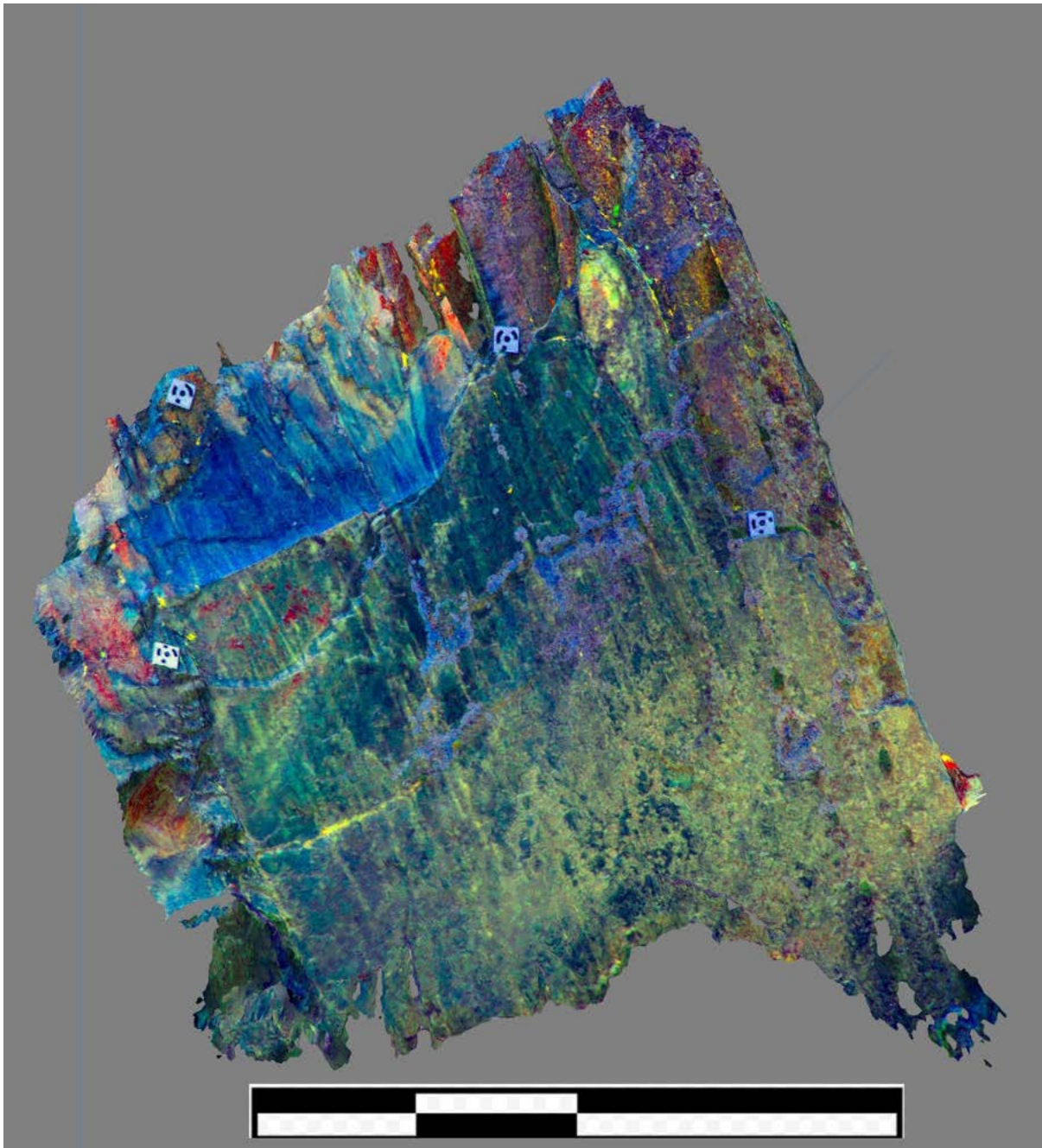
Figur 39. Steinberget Felt 2 eksportert frå Metashape original med figurnummer 1-3. Figur nr. 1 og 2 ligg til venstre (1 øvst og 2 nedst), medan figurnummer 3 ligg om lag midt i biletet. Her ser ein korleis rasmassane dekkar deler av berget når ein står på avstand. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 40. Steinberget Felt 2 eksportert frå Metashape Ids filter med figurnummer 1-3. Figur nr. 1 og 2 ligg til venstre (1 øvst og 2 nedst), medan figurnummer 3 ligg om lag midt i bildet. Her ser ein korleis rasmassane dekkar deler av berget når ein står på avstand. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 41. Steinberget Felt 2 eksportert frå Metashape. Her er bergflata «tilta» slik at ein ser bergflata rett forfra og ikkje på skrå lutande innover utan rasmassane framom. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

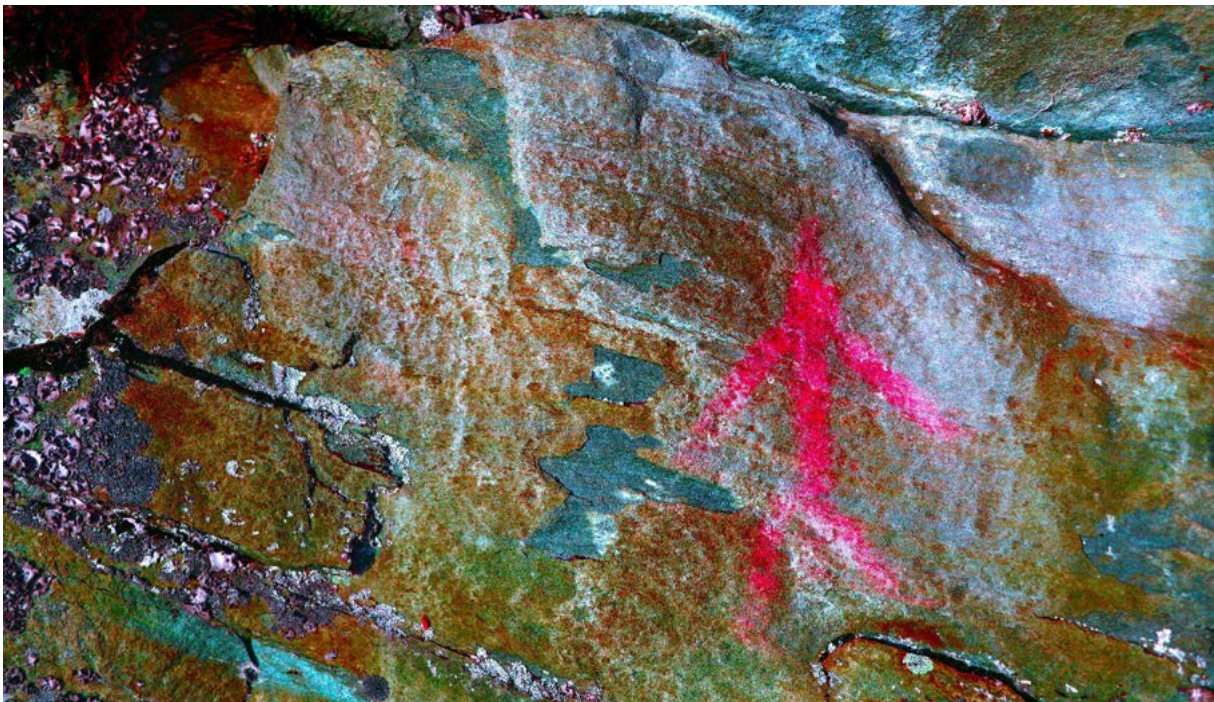
Figur 42. Steinberget Felt 2 eksportert frå Metashape med lds filter. Her er bergflata «tilta» slik at ein ser bergflata rett forfra og ikkje på skrå lutande innover utan rasmassane framom. Målestokk 1m. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

6 Generell tilstand av hellemalningane

Det er utført geologisk (ved Per Storemyr) og botanisk (ved Torbjørg Bjelland) synfaring av lokaliteten i 2018. På generelt grunnlag kan ein seia at delar av lokaliteten er særskild skada. Det er og delar av figurane som er skada av ulike forvittringsprosessar. Ein ser tydeleg avskalningar og det er parti med (bom) holrom som på den store menneskefiguren (Felt 1, Figur 1). Det er ikkje utført detaljstudie av skadeomfang ved figurane under dokumentasjonsarbeidet i samband med denne rapporten.

Figur 43. Figur nr 1 og 2 på Felt 1. Her ser ein tydeleg parti rundt figurane som syner avskalingar der deler av figurane er skada med ulik vitring. Her ser ein den naturlege «grøne» fargen til berget medan det som er overflata i dag er gulbrun patina. Ein ser og utfelling i berget på bergflata.. Foto: 184A4523.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 44. Figur nr 1 og 2 på Felt 1. Her ser ein tydeleg parti rundt figurane som syner avskalingar der deler av figurane er skada med ulik vitring. Ved Dstretch kjem den tydelege utfellinga og skader betre fram. Foto: 184A4523_lwe.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

7 Menneskeskapte skader frå figur til lokalitet

Under feltarbeidet i 2018 vart det avdekkja innriss over delar av figurmassen. Dei er vanskelege å få augo på ved første augekast og vanskeleg å dokumentere. Det vart tatt detaljfoto av desse inskripsjonane av Unni Tveiten Grøtberg i november 2018. Det kunne sjå ut som bokstavar eller løkkeskrift, men det var vanskeleg å skilje ut noko meir klart enn innriss. Slike innriss er ikkje uvanlege på lokalitetar med bergmaleri. Innrissa vart sjekka opp av Innlandet Fylkeskommune i henhald til dei fyrste fotoa av lokaliteten og dei kom fram også på desse bileta. Dette gjer at ein veit at innrissa er utført før hellemalingane var allment kjent i 2018. Ein kunne sjå tydelege innriss med loddrette strekar over figur 3 (2)⁵, over bakbeina på Figur 5 (rett framom bakre bein), ned langs fremre bakbein på Figur 6 (4), over Figur 10 (5) ved fremre forbein i tillegg til antydning til riss mellom Figur 3 (2) og Figur (6).

Ein ser at det er tatt stein frå lokaliteten på Felt 1 der delar av berget er fjerna under Figur 31 på Felt 1. I tillegg ser ein tydelege meiselspor i berget på flata med Figur 31 på Felt 1. Ein ser og at deler av den opphavelige bergflata er borte.

Figur 45. Foto av hellemalingane med innriss tatt i november 2018. Ein ser svake innriss framom frambeinet på Figur nr. 10 samt på det fremste bakbeinet og oppover forbi rygglinja på Figur nr. 6. Dei tydelegaste innrissa er markert med pil på fotoet. DSC06077.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

⁵ Tall i parentes viser til notat og midlertidig figurdokumentasjon i felt frå 2018.

Figur 46. Meiselspor i berget ved Figur 31 på Felt 1. Dei tydelegaste meiselspora er markert med piler. Foto 184A6283.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 47. Parti av Felt 1. Figur 31 ligg om lag midt i bildet. Her er truleg store deler av berget borte under Figur 31 der ein og ser spor etter meisel. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 48. Daldraget opp langs Felt 2. Felt 2 ligg på bergflata rett til venstre for markering med pil. Her ser det ut som store delar av berget er fjerna ved moderne bergverksdrift. Lenger oppe i daldraget fant me spor etter boreaktivitet. Det er mogeleg at noko av denne massen er rasa naturleg framom Felt 2, men heile området vitnar om bergverksaktivitet. Foto: P1030962.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 49. Felt 2. Her ser ein at delar av det opphavelige berget er borte og truleg er berget rett over Figur 1 på Felt 2 rett nedanfor den vesle målestokken borte. Foto: 184A7340.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 50. Spor etter moderne bergverksdrift i daldraget rett overfor Felt 2. 184A6679.JPG. Foto Jan Magne Gjerde.

8 Datering, kontekst og samanlikning med andre lokalitetar

Basert på tidlegare studiar når det kjem til datering av hellemalingane er det truleg at dei kan daterast til yngre steinalder. Vi har få moglegheiter i dag til å få sikre dateringar på hellemalingar, særskilt som er non-destruktive og ikkje vil føre til skader på bergkunsten. Generelt i Fennoskandia er hellemalingane datert til frå siste del av eldre Steinalder t.o.m. Bronsealder. For hellemalingane ved Steinberget syner dei likskapar med bergkunst laga av jeger-sankarar. Difor er det truleg at dei tilhøyrrer fangstgrupper med tilhald i Innlandet i yngre steinalder.

Hellemalingane er truleg laga i fleire omgangar, truleg over lang tid. Ulike fargepigment (farge, tydelegheit) kan og indikere ulik tid. I tillegg støttar overmalinga ved Figurnummer 3 og 4 og Figurnummer 6 og 7 på Felt 1 at figurane ved Steinberget kan være laga over lang tid. Elers er mykje av dei ulike fargenyansane og sjatteringane som kjem fram ved Dstretch ser ut til å være knytt til ulik utfelling og derav ulik patina sjølv om noko av dette kan vere ulike tidsfasar.

Området der Steinberget ligg innehar eit av dei største elgtrakka i Nord-Europa som truleg har lagt i same området i tusenvis av år. Sjølv om det er ein rimeleg jaktorientert tolking er det ikkje utenkeleg at lokaliteten kan sjåast i samanheng med det rike området for elg og dei store mengdene med fangstgroper og fangstgropsystem i området der truleg nokre av desse kan setjast i samanheng med aktivitetar der hellemalingane kan ha inngått i ein større samanheng.

Steinberget er den fyrste kjende lokaliteten med hellemalingar i Innlandet. Når ein ser på den kjende distribusjonen av hellemalingar og helleristningar frå Steinalderen i Noreg er Innlandet underrepresentert og til no er det berre kjent 1 lokalitet med hellemalingar (Steinberget) og 6 lokalitetar med helleristningar som truleg kan daterast til steinalderen: Dokkfløy, Drotten, Eidefossen, Glemestad, Møllerstufossen og Stein (Haukalid, 1999; Mikkelsen 1977; Vogt et.al. 2013).

Når det kjem til lokalisering er det klare likskapar med lokalisering av hellemalingar i Noreg og i resten av Fennoskandia. Majoriteten av hellemalingane som er kjent ligg lokalisert på liknande måte der dei ligg på klippeveggar som stuper ned i vatnet. Dette gjer at dei truleg er laga frå båt eller når ein sto på isen under vinteren (Gjerde 2010).

Når det kjem til likskap i figurmaterialet syner veideristningane frå Innlandet og hellemalingane ved Steinberget likskap i motiv ved eit fokus på storviltet. For Steinberget sitt vedkommande, elgen. Elgane er avbilda utan gevir som kan indikere kjønn, men ein elg på Felt 1 og elgen på Felt 2 ser ut til å væra avbilda med elgskjegg. Det kan og difor mogleg representere sesongen elgane er avbilda, vintersesongen / vårsesongen etter geviret har falt. I tillegg er det avbilda menneskefigurar og truleg det som er ein bjørn. Sjølv om elgfigurane er avbilda ulikt og særskilt den eine elgfiguren er avbilda med forholdsvis lange bein. Når det kjem til likskap i stil syner Figur 3 på Felt 1 stor likskap ved helleristningane ved Eidefossen både i forma på dyrefiguren og den enkle linja i kroppen (sjå Milkelsen 1977:fig 27). Liknande inndelingar av kroppen med ulik kroppsdekor men med ulik variasjon finn ein ved dei andre lokalitetane med helleristningar i Innlandet som t.d. ved Drotten og ved Glemmestad (Mikkelsen 1977; Vogt et.al 2013). Det er sjølvst sagt ein stor diskusjon om ein kan jamstille hellemalingar og helleristningar. Dette kjem eg ikkje til å utdjupe meir i denne rapporten. Elers syner figurmaterialet likskap i motiv ved hellemalingar i Telemark (t.d. menneskefigurane ved lokaliteten Rønningen) (Slinning 2003:28ff) og på svensk side ved lokalitetane i Jämtland (Lindgren 2004) som t.d. ved Flatruet der det er avbilda ein bjørnefigur, menneske og elgfigurar (Hallström 1960:91ff, Pl. VIII A.).

Vidare tolking og studie av Steinberget er planlagt ved publisering av vitenskapelig artikkel av lokaliteten ved seinare anledning av Henriette Aasen ved Innlandet Fylkeskommune og Jan Magne Gjerde ved NIKU (Norsk Institutt for Kulturminneforskning).

9 Kvartsittforekomst

Det vart under synfaringa i september 2019 også funne ein stor forekomst med kvartsitt rett ovenfor Felt 2. Kvartsitten er av god nok kvalitet til redskapsproduksjon. Det vart ikkje registrert uttak eller brudd sjølv om nedenfor berget med forekomsten befant seg kvartsittblokker fra bruddet. Det vart ikkje observert slått materiale eller spor av uttak. Med hensyn til rasemateriale i området vil det være tidkrevende å avklare om dette var eit aktivt brudd i steinbrukande tid. Området bar og preg av at det her er gjort uttak av stein i nyare tid ved spor etter bor.

Figur 51. Foto av kvartsitten ved Steinberget. Foto: 184A6650.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 52. Foto av kvartsittforekomst. Foto: 184A6664.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

10 Oppsummering

Lokaliteten Steinberget består av to felt med hellemalingar. Det eine oppdaga i 2009 av Tore Tallaug og innrapportert i 2018 og det andre av Jan Magne Gjerde under feltarbeidet i 2019. Ved fyrste synfaringar vart det klart at Felt 1 utgjorde til saman 7 figurar. Til saman består no lokaliteten av 34 figurar / figurrestar fordelt på 31 figurar / figurrestar på Felt 1 og 3 figurar / figurrestar på Felt 2.

Ein kan aldri gardere seg om at det ikkje vert funne fleire detaljar og eller figurar ved eit hellemalingsfelt slik som det ved Steinberget. Figurane som har kome fram digitalt ved bruk av Dstretch syner det. Dei små prikkane med maling som dukka opp i 2019 legg ein heller ikkje merke til eller kan sikkert avklare ved Dstretch og vage fargeflekkar vil difor ikkje alltid verta definert som figur. I tillegg er fargenyansar i berget og mogleg utgliding av farge noko av grunnen til at figurane til tider kjem fram uklart. Overmalinga ved Steinberget er og ei utfordring sidan figurar malt med sterk farge overmalar dei som er mala med mindre sterk farge eller av ulike grunnar er svakare. Ved Steinberget er det tydeleg at dei lågaste figurane på Felt 1 er utsett for ulike prosessar som har gjort delar av figurane mindre tydelege. Dette kjem truleg av den varierende vasstanden som kan ha «viska» bort eller svekka malinga etter den vart påført. Dette kan skyldast vatn eller is på grunn av endra vasstand der figurane då deler av figurane har blitt vaska (av vatn) eller slitt bort (av is). Ved erfaring frå fleire finske lokalitetar ser ein at figurar ved innsjøar kan ligge heilt ned mot vassflata.

Med bakgrunn i dokumentasjonen der ein ser at det er truleg at hellemalingane ved Steinberget er laga over lang tid ved ulik «utvisking» erosjon samt at det er tydelege ovarmalte figurar som ved figurnummer 3 og figurnummer 4 på Felt 1 og figurnummer 6 og figurnummer 7 på Felt 1. Det er vanskeleg å datere hellemalingar med stor sikkerheit, men det er sannsynleg at hellemalingane ved Steinberget er laga i yngre steinalder.

11 Litteratur nytta i rapporten

- GJERDE, J. M. 2010. *Rock art and Landscape. Studies of Stone Age rock art from northern Fennoscandia*.
- GJERDE, J. M. & STEBERGLØKKEN, H. 2018. What we see is what we get - Seeing Sandhalsan with new "eyes". In: DODD, J. & MEIJER, E. (eds.) *Giving the Past a Future - Essays in Archaeology and Rock Art Studies in Honour of Dr.Phil.h.c. Gerhard Milstreu* Oxford: Archaeopress.
- HALLSTRÖM, G. 1960. *Monumental art of northern Sweden from the Stone Age : Nämforsen and other localities*, Stockholm, Almqvist & Wiksell.
- HARMAN, J. 2005. Using Decorrelation Stretch to Enhance Rock Art Images. <http://www.dstretch.com/AlgorithmDescription.html>.
- HARMAN, J. 2016. Enhancing faint pictograms in the field. *Rock Art Research*, 33, 236-238.
- HAUKALID, S. 1999. Menneskets bilde. En studie av 10 veideristningslokaliteter i Øst-Norge. Hovedfagsoppgave i Arkeologi. IAKN. Universitetet i Oslo.
- LINDGREN, B. 2004. *Hällbilder i norr*, Umeå, Institutionen för arkeologi och samiska studier, Umeå universitet.
- MIKKELSEN, E. 1977. Østnorske veideristninger - Kronologi og Øko-kulturelt Miljø. *Viking*, XL, 147-201.
- SLINNING, T. 2002. Digital dokumentasjon og figurtolkning av bergmalingar In: GOLDHAHN, J. (ed.) *Bilder av bronnsålder*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- SLINNING, T. 2003. *Bergmalingene i Telemark : kultstedenes tidfesting og sosiale sammenheng*. Hovedfag.
- VOGT, D., SKARE, K. & EIDE, M. E. 2013. *Helleristninger fra Hedmark og Oppland*, Porsgrunn, Riksantikvaren, UiO Kulturhistorisk Museum, Hedmark Fylkeskommune, Oppland Fylkeskommune.

12 Figurskildring

Figurskildringa er gitt for å lettast kunne seia kva som er avbilda. Figurane står fram i ulik grad av tydelegheit frå det som er klår raudmaling til figurar ein ikkje kan sjå utan digitale hjelpemiddel som t.d. Dstretch. I nokre tilfelle er det enkelt å tolke kva motivet er, slik som elgfigur ved figur 3 på Felt 1, medan det nokre gongar er prikkar og einskilde linjer og nokre stadar står malinga fram som «fleck» eller parti med maling «gnidd» på berget utan at det er noko klar figur, slik som t.d. Figur 29 eller 30 på Felt 1. Nokre stadar er og erosjon eller vitring del i at figurane er svake slik at detaljar er borte, slik som t.d. Figur 11 og 12 på Felt 1. I tillegg er det enkelte figurar der deler av figuren er borte grunna enten at deler av berget er vitra / falle bort (t.d. ved Figur 6 på Felt 1 der hovudpartiet er borte) eller at det er fjerna deler av berget slik som t.d. ved Figur 31 der ein ser tydelege huggemerker etter meisel og der det ser ut som eit stort parti av berget er fjerna under denne figuren.

Figurane gitt mest mogleg individuelle figurnummer sidan det da blir lettare å skildre omgjevnadane til figurane eller endringar på feltet i etterkant i relasjon til figurer. I overgangen mellom figurane 3-5 og figur 17-18 ligg det mogeleg raudfarge inn mot sprekka, men her er og faren for at utfelling og / eller patina kjem fram som raudfarge. Dette er difor ikkje teke med som figur.

Figurtettleiken på Felt 1 gjer at fleire figurar er synlege på dei fotoa under kvart Figurnummer. Det er målt største lengde på dei individuelle figurane. Ved dei ubestembare figurane som t.d. figur 29 vil utstrekninga kunne være større eller mindre alt ettersom kor ein set avgrensinga av figuren. Det er her estimert utstrekninga med noko usikkerheit.

Alle foto blir referert til fotoID. Ved foto som viser ulike Dstretch filter vil fotoet med t.d. foto med namn 184A6073.jpg, bli namngitt 184A6073_crbg.jpg eller 184A6073_ids.jpg alt etter kva for filter som er brukt. Under figurdokumentasjonen ligg referanse til eit utval av foto som representerer dei einskilde figurane. Ein god del av foto inneheld fleire figurar utan at dette alltid er spesifisert.

12.1 Figurskildring Felt 1

Figur nummer	Storleik	Type	Skildring	Foto
1 (1)	15cm	Menneske	Menneskefigur (strekfigur) lett synleg utan digitale hjelpemidlar. Menneskefiguren har noko som ser ut som en forlenging av hovudet, mogleg hovudpryd. Det er og antydning til kjønnsmarkering ved det som ser ut som kort linje mellom beina. Avskaling / vitring har øydelagt nedste del av foten til høgre. Figuren er malt i kontur.	184A6073 DSC06053
2	23cm	Menneske	Menneskefigur (strekfigur) synleg ved Dstretch Figuren ligg til venstre for figur 1. Den er ikkje synleg bortsett frå i Dstretch. Den nedste delen av figuren er omtrent helt borte (nærmast usynleg), men overkroppen er tydeleg. Figuren er malt i kontur.	184A6073 DSC06053
3 (2)	20cm	Dyrefigur (elg)	Truleg elg. Elgen er avbildet med to bein. Kroppen er delt i to ved en vertikal linje. Hovudet lutar nedover og den er avbilda med to øyrer. Elgen er avbilda i retning mot venstre. Denne figuren er malt over figur 4 (9). Figuren er malt i kontur.	184A6087 DSC06054
4 (9)	20cm	Dyrefigur (elg)	Figuren kommer frem i Dstretch. Truleg elgfigur. Er delvis overmalt av Figur 3. Ser ut som elg med øyrer og to bein. Man ser lettast mulen på dyrefiguren rett under mulen på figur 3. Figuren er malt i kontur.	184A6087 DSC06054

5 (3)	17cm	Dyrefigur (elg)	Usikkert kva dyr som er avbilda, men er truleg ein elgfigur. Avbilda med enkel rygglinje og fire bein. Den ligg rett til høgre for figur 3 og mulen rører bakerste del av ryggen på figur 3. Bakbeina på figuren rører og ser ut som er delvis overmalt av figur 6. Avbildet mot venstre. Mogleg små markeringar av 2 øyrer. Ved Dstretch kommer det og frem at elgen er avbilda med hale og at deler av rygglinja er kraftigare (breiare malt i overkant enn det ein ser ved fyrste augekast. Figuren er malt i kontur.	184A4871 184A6086 DSC06055
6 (4)	31cm	Dyrefigur (elg)	Det er truleg en elgfigur, men store deler av berget i det området som hovudet ville vært er borte. Figuren er lett synleg. Den er avbildet med 4 bein som ser veldig lange ut. Beina har knekk nedst mot høgre. Rygglinja på elgfiguren der ut til å bestå av to linjer som går i eit da den er fyldigare i bakkant enn framme på figuren. Figuren er avbilda med «elghale». Figuren er avbilda mot venstre og er konturmalt.	184A6085 DSC06056 DSC06062
7 (11)	17cm	Dyrefigur (elg)	Truleg ein elgfigur basert på dei andre figurane på berget, men pga. at store deler av figuren er dekket / går i eitt med figur 6 er det vanskeleg å vere sikker på dette. Figuren er avbilda med det som ser ut som to bein, mens resten av figuren er vanskeleg å definere. Figuren kommer delvis fram ved ulike Dstretch variantar, men Figur 6 dominerer ved overmaling.	184A6085 DSC06056 DSC06062
8	Venstre 8cm Høgre 3cm	Linjer	2 linjer som går skrått nedover, den eine mot venstre og den andre mot høgre. Dette kan ha vært beina til ein dyrefigur da berget over denne figuren er borte. Linjene kan minne om beina til elgfiguren i Figur 6.	184A6094 DSC06061
9 (6)	18cm	Dyrefigur (bjørn)	Denne figuren er tolka som ein bjørn, men kan og sjå ut som ein liten elg. Figuren er lett synleg. Kroppsforma kan minne om bjørnefigurar ved andre lokalitetar. Den runde kroppsforma, at den er heilmalt og har kortare bein enn dei klare elgane på Felt 1 styrkjer tolkinga av figuren som ein bjørn. Dyrefiguren har øyrer og er avbilda med to bein. Figuren er avbilda måt høgre. Den skil seg frå dei andre dyrefigurane ved at heile figuren er heilmalt og ikkje berre i kontur.	184A4885 184A6095 DSC06061
10 (5)	23cm	Dyrefigur (elg)	Truleg ein elg med tjukk rygglinje. Figuren er lett synleg. Hovudet avbildet med holrom, ikkje helmalt slik som dei andre hovuda på dyrefigurane på Felt 1. Figuren ligger rett under Figur 2. Avbilda på veg mot høgre. Det kan sjå ut som det går linjer på skrått opp frå ryggen. Figuren har ulik styrke i fargen grunna utfelling i berget. Det kan sjå ut som forbeina er malt i 2 omgangar og at det ligg ein liten prikk rett under den fremste framfoten. Konturmalt.	184A6099 DSC06065

11 (7)	17cm	Dyrefigur (elg)	Truleg elg rett under bakarste bakbein til figur 6. Er nesten visket bort, men kommer fram i Dstretch med varierende styrke i ulike filter. Avbildet mot høgge. Ser mot høgge mot figur 12.	P1020422 184A4958 184A4943 184A6097 DSC06067
12 (8)	16cm	Dyrefigur(elg)	Truleg elg. Nedste del av figuren er borte truleg grunna vann/is aktivitet. Den delen av figuren som er bevart er lett synleg. Den har to tydelege øyrer. Det kan sjå ut som om figuren har hatt to bein utifrå det som er bevart. Den er avbilda som den einaste med klart elgskjegg. Figuren er konturmalt. Avbildet mot venstre mot figur 11.	184A6096 DSC06068
13	Mellom 1-2cm	Linjerester	3 linjerester om lag rett over midten av Figur 10. Disse er vanskeleg å skilje ut som 1 figur, men kan ha vært en liten dyrefigur, men det er særst usikkert. I tilfelle er berre deler av figuren bevart med deler av bakpart, deler av rygglinje og deler av hovudet. Særst svak og om lag borte. Kommer delvis fram i Dstretch.	184A4929 DSC06066
14	Mellom 1-2cm	Prikk	Liten rund prikk. Nesten som et fingermerke i størrelsen. Ligger rett over øyrene på Figur 3. Noko uklar, men kommer fram i ulike Dstretch-filter.	184A4867 DSC06064
15	Mellom 1-2cm	Prikk	Liten rund prikk. Nesten som et fingermerke i størrelsen. Kommer fram på spissen mot venstre på berget på avsatsen rett over Figur 3 og Figur 14	184A6997 DSC06055
16	Mellom 1-2cm	Ubestembar	Ser ulikt ut på dei ulike Dstretch filter og kjem svakt fram. Ser ut som rester av figur, men uklart kva som eigentleg er avbilda. Ligger rett til høgge for Figur 15.	184A6998 DSC06055 DSC06056
17	Mellom 1-2cm	Prikk	Liten rund prikk. Nesten som et fingermerke i størrelse. Kjem svakt fram i Dstretch. Ligger på avsatsen over hovudet til Figur 5. Prikkane i Figur 17-19 kan ha vært del av ein figur, men vanskeleg å seia.	184A6999 DSC06056
18	Mellom 1-2cm	Prikk	Liten rund prikk. Nesten som et fingermerke i størrelse. Kjem svakt fram i Dstretch. Ligger rett til høgge for Figur 17.	184A6999 184A7001 DSC06053 DSC06056
19	Mellom 1-2cm	Prikk (Linje)	Liten prikk. Kan og sjå ut som liten linje. Veldig svak. Kommer fram i ulike filter i Dstretch. Ligg rett opp til høgge for figur 18.	184A6999 184A7001 DSC06056
20	Mellom 3-4cm	Prikkar (linje)	Ser ved første augekast ut som 2 prikkar. Ved en del Dstretch filter er det mogleg disse er rester av ei linje der ytterpunktene kommer fram som prikk.	184A6999 184A7001 DSC06056
21	Mellom 3-4cm	Ubestembar	Vanskeleg å sjå kva dette er, men er svak raudmaling på kanten av dette partiet i berget som kommer fram ulikt ved ulike Dstretch filter. I Ulike filter i Dstretch kommer det fram mogleg raudfarge mellom figur 21 og 22, men ikkje klart nok til at det er definert som figur.	184A7003 DSC06056
22	Mellom 1-2cm	Prikk (linje)	Ser ut som ein prikk eller rest av linje. Den kommer fram ulikt i Dstretch. Kommer godt fram på rgb filter. Mogleg dette er del av ein større figur. Sjå t.d.184A4883_ybl.JPG	184A7004 184A4883 DSC06058

23	Mellom 1-2cm	Prikk	Ser ut som ein prikk eller rest av linje. Den kommer fram ulikt i Dstretch. Kommer godt fram på rgb filter	184A7004 184A4883 DSC06058
24	Mellom 1-2cm	Prikk	Ser ut som ein prikk eller rest av linje. Den kommer fram ulikt i Dstretch. Kommer godt fram på rgb filter	184A7004 184A4883 DSC06058
25	Mellom 1-2cm	Ubestembar	Maling på område som ikkje er klart avgrensa. Det er om lag usynleg utan bruk av Dstretch. Kommer fram litt ulikt ved ulike Dstretsch filter.	184A6080 184A6081 P1040194 P1020398 P1020399
26	c. 5cm	Ubestembar	Maling på område på berget der og figur 27 og 28 ligger. Området ligger på ei avgrensa flate rett til høgre for Figur 25. Det består av raudmaling utan klar figur. Meir kommer fram i Dstretch, sjå for eksempel _lre eller _ybr. Partiet i berget under denne figuren er borte.	184A6080 184A6081 P1040194 P1020398 P1020399
27 (12)	c. 4cm	Ubestembar (linjer)	Maling på område på berget der og figur 26 og 28 ligger. Området ligger på ei avgrensa flate rett til høgre for Figur 25. Det består av raudmaling der det er mogleg å skilje ut 2 moglege linjer, men der mer kommer fram i Dstretch, sjå for eksempel _lre eller _ybr. Partiet i berget under denne figuren er borte.	184A6080 184A6081 P1040194 P1020398 P1020399
28	Opptil 10cm	Ubestembar	Maling på område på berget der og figur 26 og 27 ligger. Området ligger på ei avgrensa flate rett til høgre for Figur 25. Meir kommer fram i Dstretch, sjå for eksempel _lre eller _ybr. Det består av raudmaling utan klar figur. Partiet i berget under denne figuren er borte.	184A6080 184A6081 P1040194 P1020398 P1020399
29	ca. 13x10cm	Ubestembar (Malingsflekk)	Veldig uklart område med maling. Uklart kva figur dette er, men kommer fram som raudleg farge ved bruk av Dstretch. Omtrent som om det er gnidd litt rødt på berget. Kommer tydelegast fram i ulike filtre som t.d. _lre eller _lds.	184A4867 P1020398
30 (13)	ca. 18x10cm	Ubestembar (Malingsområde)	Område på berget på høgre del av overhenget over figur 3 til figur 29. På en avsats er det malt med raudfarge på et parti av berget. Det ser ut som et område med raudmaling. Det er tydeleg utan bruk av Dstretch, men kommer betre fram i Dstretch. Sjølv om noko av malingsområdet kommer tydeleg fram ser det ut som om store deler av denne avsatsen med et lite overheng har vært dekket av maling.	184A6269 184A6274 DSC05960
31 (14)	Ca. 4cm lengste linje	Linjer	På ein liten avsats over eit stort område av berget som er borte ligger 2 linjer avbilda på skrått opp mot høgre. Det er truleg del av ein større figur der store deler av berget er hugge bort. Her ser ein tydeleg spor etter meisel på den delen av berget som framleis er der. Figuren er tydeleg, men kjem betre fram på Dstretch.	184A6279 184A6283 DSC05945

Figur 53. Oversikt over figurar dokumentert på Felt 1. Figurnummerering i parentes er figurnummer nytta i mellombels dokumentasjon mellom felttesongane 2018 og 2019. Figurnummer 10 i mellombels dokumentasjon frå 2018 går ut på grunn av at det ikkje trer fram som maling ved ytterlegare studiar i Dstretch.

12.2 Figurskildring Felt 2

Figur nummer	Storleik	Type	Skildring	Foto
1	23cm	Dyrefigur (elg)	Elgfigur lett synleg utan digitale hjelpemiddel. Elgen har det som ser ut som to bein, men store deler av bergflata der elgen er avbilda er skala av og gjer at mykje av malinga er borte. Det kan sjå ut som elgen er avbilda med elgskjegg. Rygglinja deler seg i to omtrent midt på ryggen og går bakover mot det som vil være bakarste del av buken. Dyrefiguren har ikkje klart teikna bakdel. Beina er «utflytande» og ikkje klart markert. Elgen er på veg mot høgre og er teikna i kontur.	184A6359 P1040335 184A5555 184A6301
2	16x6cm lengste utstrekning	Ubestembar	Det som i utgangspunktet ser ut som ei linje eller ein malingsflekk på avsatsen under elgfigur, Felt 2, Figur 1, kan sjå ut som om avbildar ein dyrefigur. Den er veldig utydeleg, og er i tilfelle malt på begge deler av avsatsen. Figuren er malt i kontur. Denne figuren er veldig vanskeleg å skilje ut da partiet er særst vitra. Det er særst vitra berg og figuren kjem fram som farge med uklar avgrensing. Mogleg det berre er malingsområde, men det kan og være antydning til elgkropp ved nokre Dstretch filter.	184A6359 P1040335
3	8x5cm lengst utstrekning	Ubestembar	Det som i utgangspunktet ser ut som maling er tolka som maling, men dette er ein veldig usikker figur.	184A6365

Figur 54. Oversikt over figurar dokumentert på Felt 2.

13 Figurdokumentasjon DStretch

I denne delen av rapporten vert dei ulike figurane vist både slik dei opptre på berget utan digital biletbehandling og ved digital biletbehandling som er nytta for å få fram figurar som ikkje er synlege med det blotte augo, detaljar ved figurar eller relasjonar ved figurar. For kvar figur er det vedlagt opphavsleg foto og Dstretch filter slik at ein kan jamføre dei ulike versjonane. Å legge med fleire Dstretch filter ser ein ikkje som naudsynt i denne rapporten med mindre detaljar kjem fram som er mindre synleg ved ulike Stretch filter. I utgangspunktet er det lagt ved original sett opp mot eit Dstretch filter (lds) sidan det grovt sett er ved dette filteret mest kjem fram og raudfargen vert klarast. Der det ikkje er klart er områder med restar etter figurar markert med figurnummerering. Dette gjeld særskilt figurnummer 14 til 28. Alle dei andre foto med ulike Dstretch filter ligg digitalt i oversendt materiale til Innlandet Fylkeskommune på ekstern harddisk.

13.1 Figurdokumentasjon Felt 1

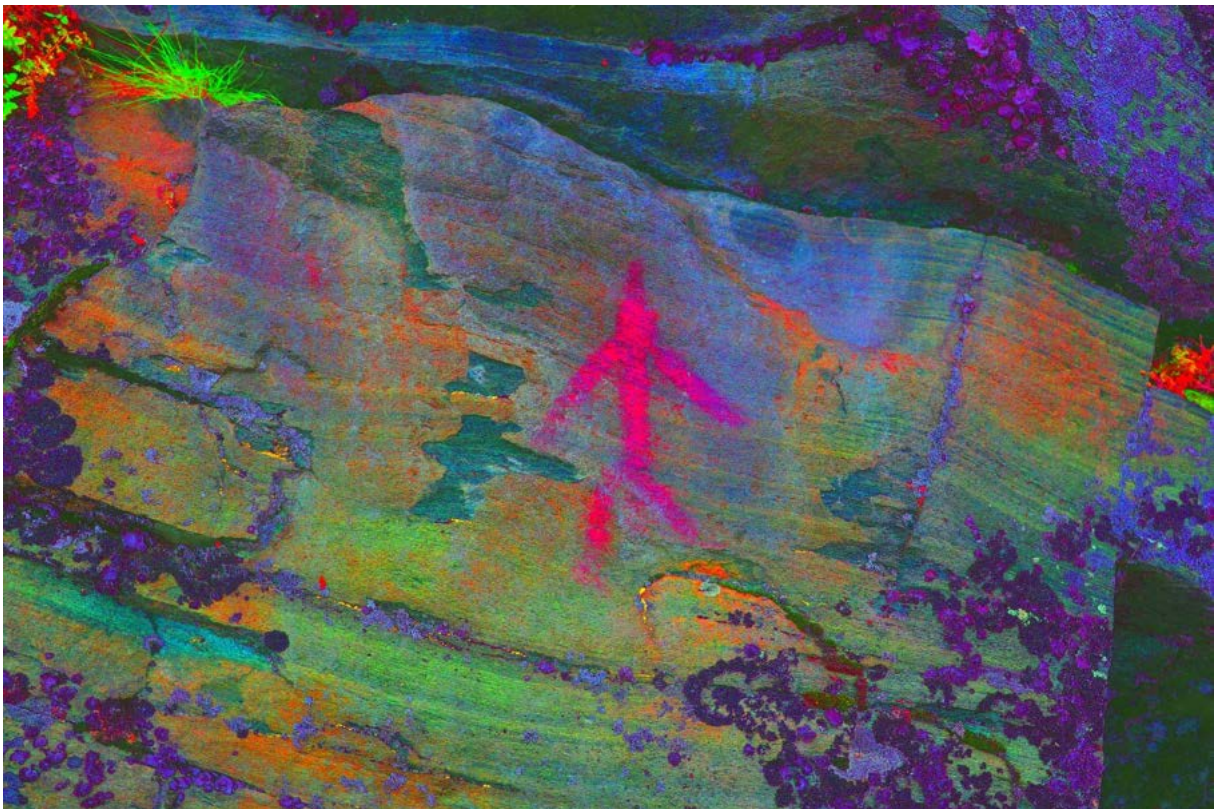
Figur 55. Felt 1, Figur 1 og Figur 2. Den klare menneskefiguren til omtrent midt i bildet, med den litt uklare menneskefiguren til venstre. Foto 184A6073.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 56. Felt 1, Figur 1 og Figur 2. Den klare menneskefiguren til omtrent midt i bildet, med den litt uklare menneskefiguren til venstre. Foto 184A6073_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 57. Figur 1 og Figur 2. Den klare menneskefiguren til omtrent midt i bildet, med den litt uklare menneskefiguren til venstre. Foto 184A6073_lbl.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 58. Figur 1 og Figur 2. Den klare menneskefiguren til omtrent midt i bildet, med den litt uklare menneskefiguren til venstre. Foto 184A6073_rgb.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 59. Felt 1, Figur 3 og Figur 4, Figur 3 ligger midt i bildet og er tolka som ein elfigur. Under denne ser ein restane etter elgfigur, Figur nr. 4 der deler av hovudet og beina kjem fram. Foto 184A6087.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 60. Felt 1, Figur 3 og Figur 4, Figur 3 ligger midt i bildet og er tolka som ein elfigur. Under denne ser ein restane etter elgfigur, Figur nr. 4 der deler av hovudet og beina kjem fram. Foto 184A6087_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 61. Felt 1, Figur 3 og Figur 4, Figur 3 ligger midt i bildet og er tolka som ein elfigur. Under denne ser ein restane etter elgfigur, Figur nr. 4 der deler av hovudet og beina kjem fram. Foto 184A6087_lbl.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 62. Felt 1, Figur 3 og Figur 4, Figur 3 ligger midt i bildet og er tolka som ein elfigur. Under denne ser ein restane etter elgfigur, Figur nr. 4 der deler av hovudet og beina kjem fram. Foto 184A6087_rgb.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 63. Felt 1, Figur 5 ligger midt i bildet og er tolka som ein elgfigur. Foto 184A6086.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 64 Felt 1, Figur 5 ligger midt i bildet og er tolka som ein elgfigur. Foto 184A6086_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 65. Felt 1, Figur 6 og Figur 7. Figur 6 ligger rett under midten av bildet og er tolka som ein elgfigur. Den er mala over og dekker store deler av Figur 7 som er tolka som ein elgfigur. Her ser ein tydeleg at berget der hovudet ville vore er fjerna / borte. Foto 184A6085.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 66. Felt 1, Figur 6 og Figur 7. Figur 6 ligger rett under midten av bildet og er tolka som ein elgfigur. Den er mala over og dekker store deler av Figur 7 som er tolka som ein elgfigur. Ein kan skimte dei to beina til Figur 7 der den eine er ei linje vertikalt ned under buken og fortset inn i kroppen til Figur 6 og den andre ligg mellom beina på Figur 6. Her ser ein tydeleg at berget der hovudet ville vore er fjerna / borte. Foto 184A6085_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde

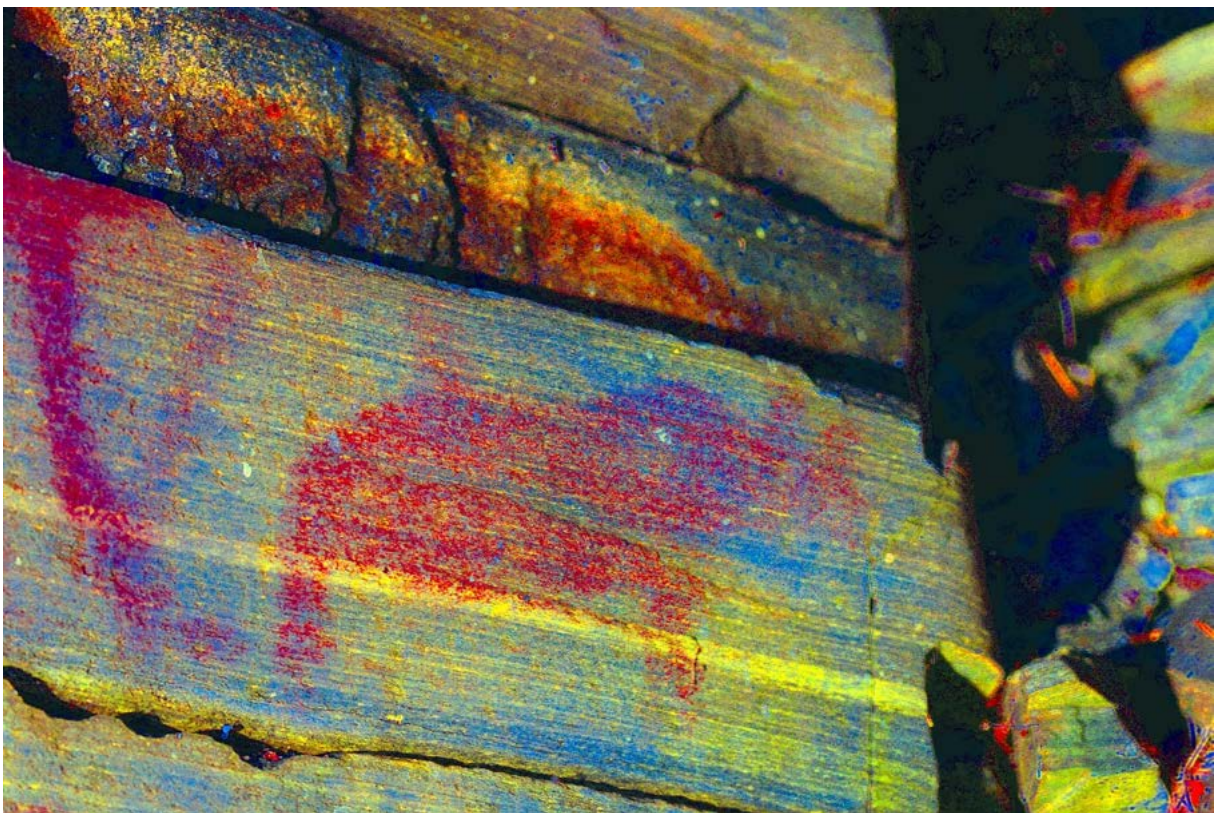
Figur 67. Felt 1, Figur 6 og Figur 7. Figur 6 ligger rett under midten av bildet og er tolka som ein elgfigur. Den er mala over og dekker store deler av Figur 7 tolka som ein elgfigur. Ein kan skimte to bein til Figur 7 der den eine er ei linje vertikalt ned under buken og fortset inn i kroppen til Figur 6 og den andre ligg mellom beina på Figur 6. Her ser ein tydeleg at berget der hovudet ville vore er fjerna / borte. Foto 184A6085_lbl.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde

Figur 68. Felt 1, Figur 6 og Figur 7. Figur 6 ligger rett under midten av bildet og er tolka som ein elgfigur. Den er mala over og dekker store deler av Figur 7 tolka som ein elgfigur. Ein kan skimte to bein til Figur 7 der den eine er ei linje vertikalt ned under buken og fortset inn i kroppen til Figur 6 og den andre ligg mellom beina på Figur 6. Her ser ein tydeleg at berget der hovudet ville vore er fjerna / borte. Foto 184A6085_labi.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde

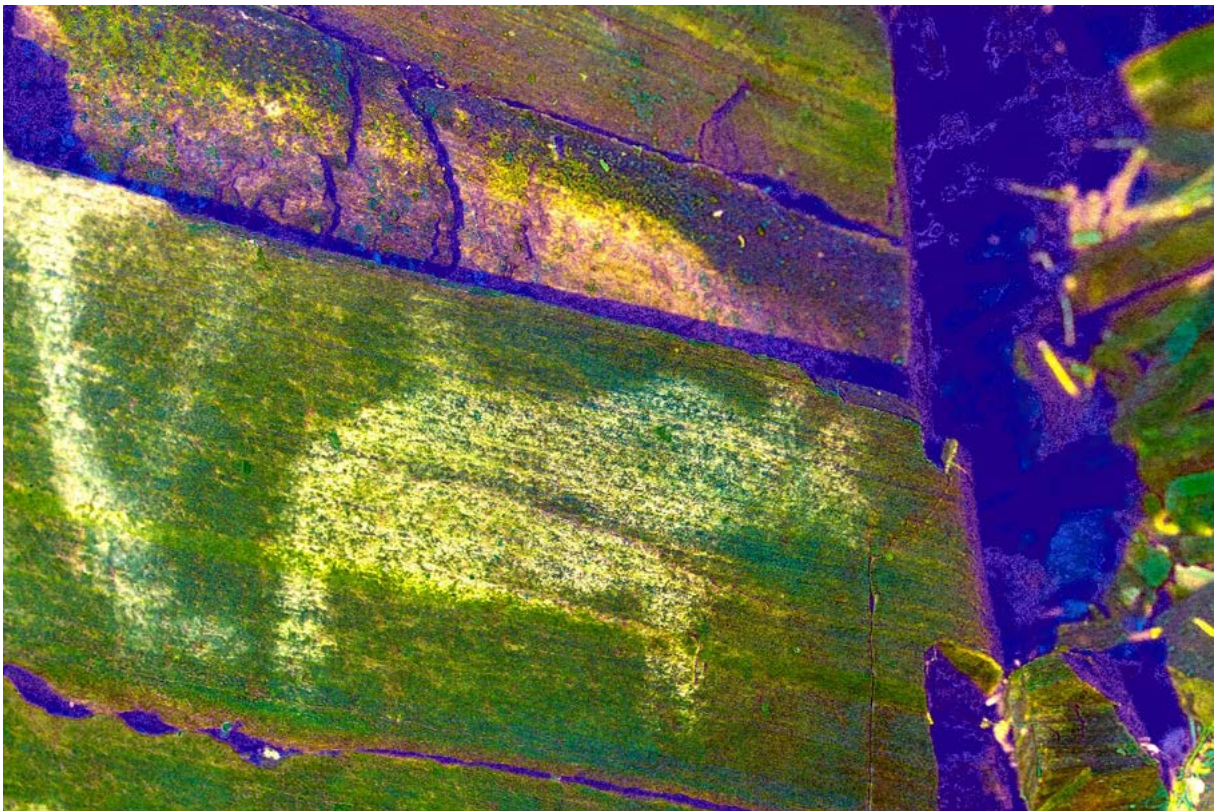
Figur 69. Felt 1, Figur 8 og Figur 9. Figur 8 består av 2 linjer som truleg er bein, men området over er fjerna / borte. Figur 9 er tolka som ein bjørnefigur pga. kroppsform, korte bein og storleik i høve til dei andre figurane, men kan og være ein liten elg. Foto: 184A4886.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 70. Felt 1, Felt 1, Figur 8 og Figur 9. Figur 8 består av 2 linjer som truleg er bein, men området over er fjerna / borte. Figur 9 er tolka som ein bjørnefigur pga. kroppsform, korte bein og storleik i høve til dei andre figurane, men kan og være ein liten elg. Foto: 184A4886_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 71. Felt 1, Felt 1, Figur 8 og Figur 9. Figur 8 består av 2 linjer som truleg er bein, men området over er fjerna / borte. Figur 9 er tolka som ein bjørnefigur pga. kroppsform, korte bein og storleik i høve til dei andre figurane, men kan og være ein liten elg. Foto: 184A4886_lbl.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 72. Felt 1, Felt 1, Figur 8 og Figur 9. Figur 8 består av 2 linjer som truleg er bein, men området over er fjerna / borte. Figur 9 er tolka som ein bjørnefigur pga. kroppsform, korte bein og storleik i høve til dei andre figurane, men kan og være ein liten elg. Foto: 184A4886_labi.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 73. Felt 1, Figur 10 og Figur 11. Figur 10 ligg rett over midten av bildet. Figur 11 er om lag umogleg å sjå, men kjem fram som konturane av ein elgfigur framom hovudet på figur 10, under bakfoten på Figur 6 og til venstre for elgfiguren (figur nr. 12) som ligg rett under Figur nr. 6. Foto 184A6099.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 74. Felt 1, Figur 10 og Figur 11. Figur 10 ligg rett over midten av bildet. Figur 11 er om lag umogleg å sjå, men kjem fram som konturane av ein elgfigur framom hovudet på figur 10, under bakfoten på Figur 6 og til venstre for elgfiguren (figur nr. 12) som ligg rett under Figur nr. 6. Foto 184A6099_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

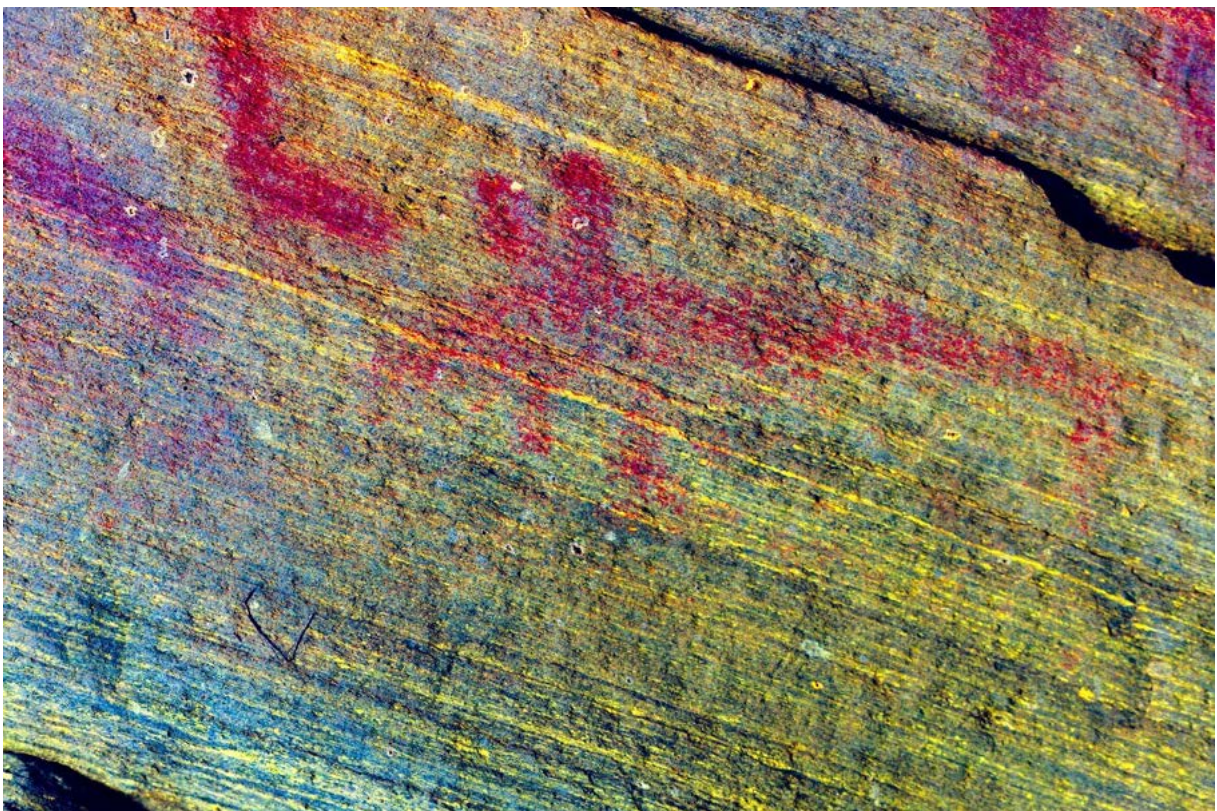
Figur 75. Felt 1, Figur 10 og Figur 11. Figur 10 ligg rett over midten av bildet. Figur 11 er om lag umogleg å sjå, men kjem fram som konturane av ein elgfigur framom hovudet på figur 10, under bakfoten på Figur 6 og til venstre for elgfiguren (figur nr. 12) som ligg rett under Figur nr. 6. Foto 184A6099_lbl.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 76. Felt 1, Figur 10 og Figur 11. Figur 10 ligg rett over midten av bildet. Figur 11 er om lag umogleg å sjå, men kjem fram som konturane av ein elgfigur framom hovudet på figur 10, under bakfoten på Figur 6 og til venstre for elgfiguren (figur nr. 12) som ligg rett under Figur nr. 6. Foto 184A6099_labi.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

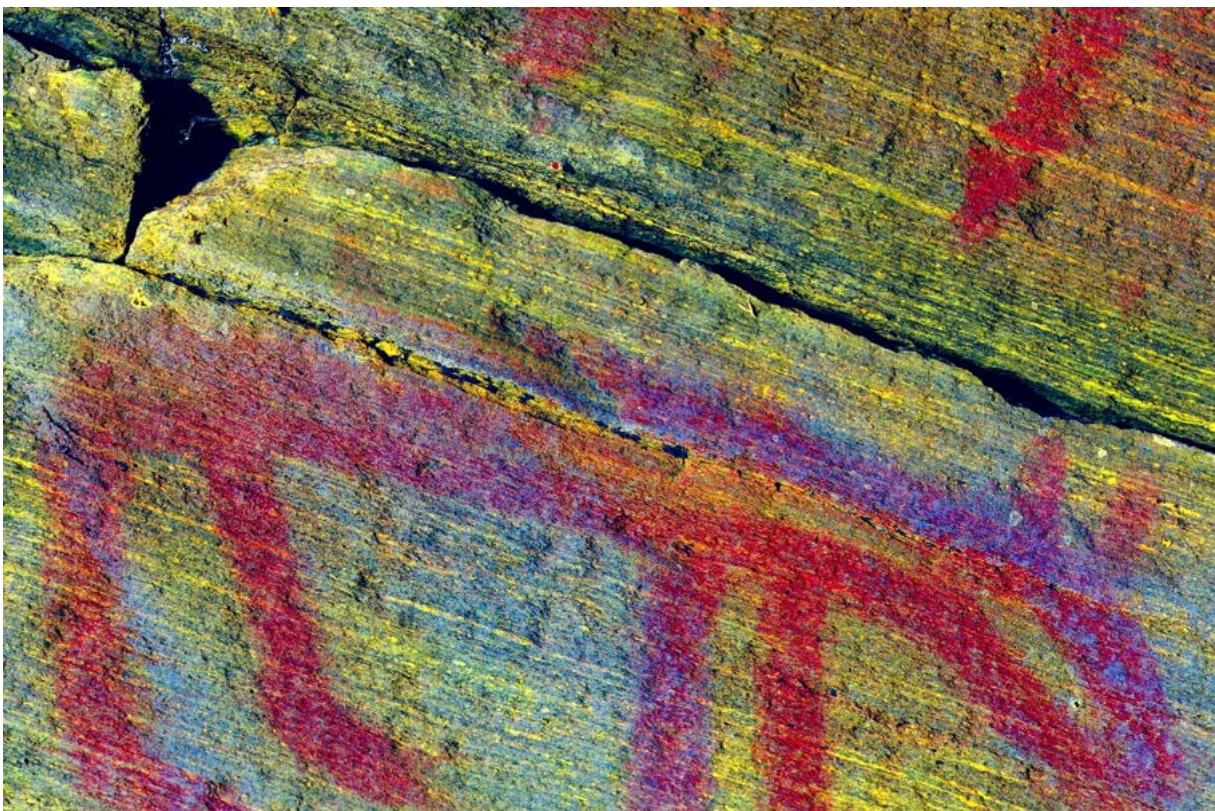
Figur 77. Figur 12. Figuren er truleg ein elgfigur ligger omlag midt i bildet. Den nedre delen av figuren er «vaska bort» vitra og er ikkje synleg. 184A4956.jpg

Figur 78. Figur 12. Figuren er truleg ein elgfigur ligger omlag midt i bildet. Den nedre delen av figuren er «vaska bort» vitra og er ikkje synleg. 184A4956_ids.jpg

Figur 79. Figur 13, Felt 1. Figur 13 består av 3 mindre linjerester / prikker som kan ha vært del av ein figur. Linjerestane ligg mellom rygglinja på Figur 10 og den kraftigaste sprekka på bildet. Foto 184A4929.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 80. Figur 13, Felt 1. Figur 13 består av 3 mindre linjerester / prikker som kan ha vært del av ein figur. Linjerestane ligg mellom rygglinja på Figur 10 og den kraftigaste sprekka på bildet. Foto 184A4929_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 81. Figur 14 består av ein liten prikk rett over øyrene på Figur 3. Her kan ein og sjå malingsområdet (Figur 29) rett til venstre for Figur 3. På avsatsen ovanfor ligg prikken (Figur 15). Foto: 184A4867.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 82. Figur 14 består av ein liten prikk rett over øyrene på Figur 3. Her kan ein og sjå malingsområdet (Figur 29) rett til venstre for Figur 3. På avsatsen ovanfor ligg prikken (Figur 15). Foto: 184A4867_Ids.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 83. Figur 14 består av ein liten prikk rett over øyrene på Figur 3. Her kan ein og sjå malingsområdet (Figur 29) rett til venstre for Figur 3. På avsatsen ovanfor ligg prikken (Figur 15). Figurnummerering i kvitt farge. Foto: 184A4867.JPG. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 84. Figur 14 består av ein liten prikk rett over øyrene på Figur 3. Her kan ein og sjå malingsområdet (Figur 29) rett til venstre for Figur 3. På avsatsen ovanfor ligg prikken (Figur 15). Foto: 184A4867_Ids.JPG. Figurnummerering i kvitt farge. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 85. Figur 15. Prikk. Den er laget på spissen av avsatsen rett over Figur 3 og Figur 14. Foto.184A7377.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 86. Figur 15. Prikk. Den er laget på spissen av avsatsen rett over Figur 3 og Figur 14. Her ser man tydeleg utfordringa med refleksjon ved at det røde i målestokken vert reflektert på berget og det kan sjå ut som ein figur. Foto.184A7377_Ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 87. Figur 15 (prikk), 16 (Ubestembar), 17 (prikk), 18 (prikk), 19 (Prikk (linje)), 20 (Prikkar (linje)). Foto 184A6998.jpg. Foto : Jan Magne Gjerde.

Figur 88. Figur 15 (prikk), 16 (Ubestembar), 17 (prikk), 18 (prikk), 19 (Prikk (linje)), 20 (Prikkar (linje)). Foto 184A6998_ lds.jpg. Foto : Jan Magne Gjerde.

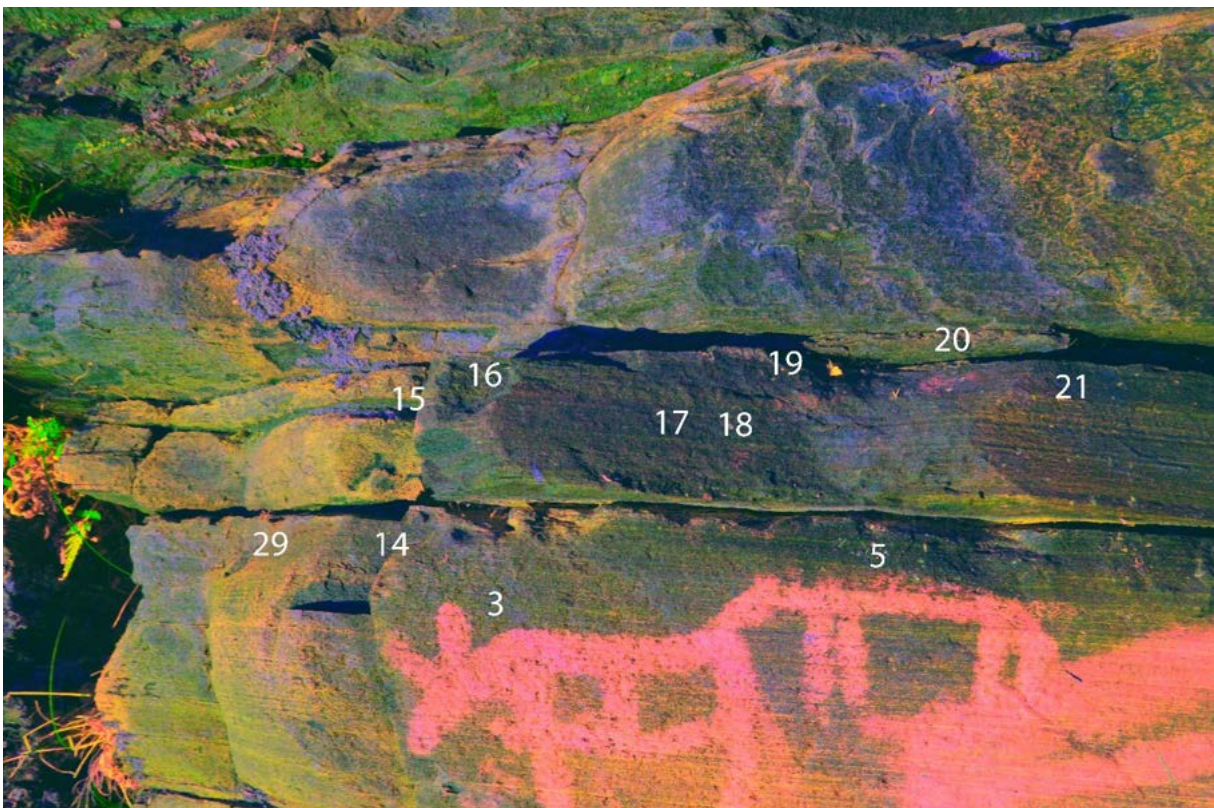
Figur 89. Figur 15 (prikk), 16 (Ubestembar), 17 (prikk), 18 (prikk), 19 (Prikk (linje)), 20 (Prikkar (linje)). Foto 184A6998_crgb.jpg. Foto : Jan Magne Gjerde.

Figur 90. Figur 15 (prikk), 16 (Ubestembar), 17 (prikk), 18 (prikk), 19 (Prikk (linje)), 20 (Prikkar (linje)). Foto 184A6998_ybl.jpg. Foto : Jan Magne Gjerde.

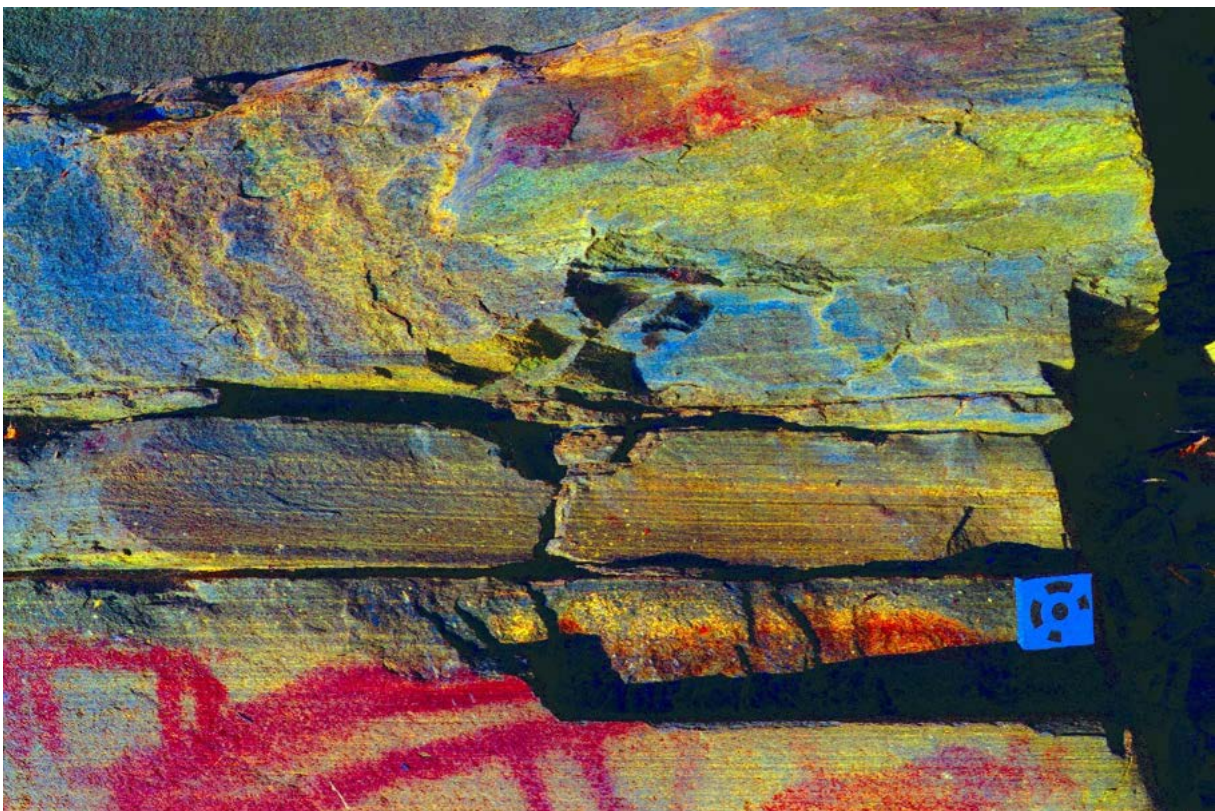
Figur 91. Figur 15 (prikk), 16 (Ubestembar), 17 (prikk), 18 (prikk), 19 (Prikk (linje)), 20 (Prikkar (linje)). Foto 184A6998.jpg. Figurnummerering i kvit farge. Foto : Jan Magne Gjerde.

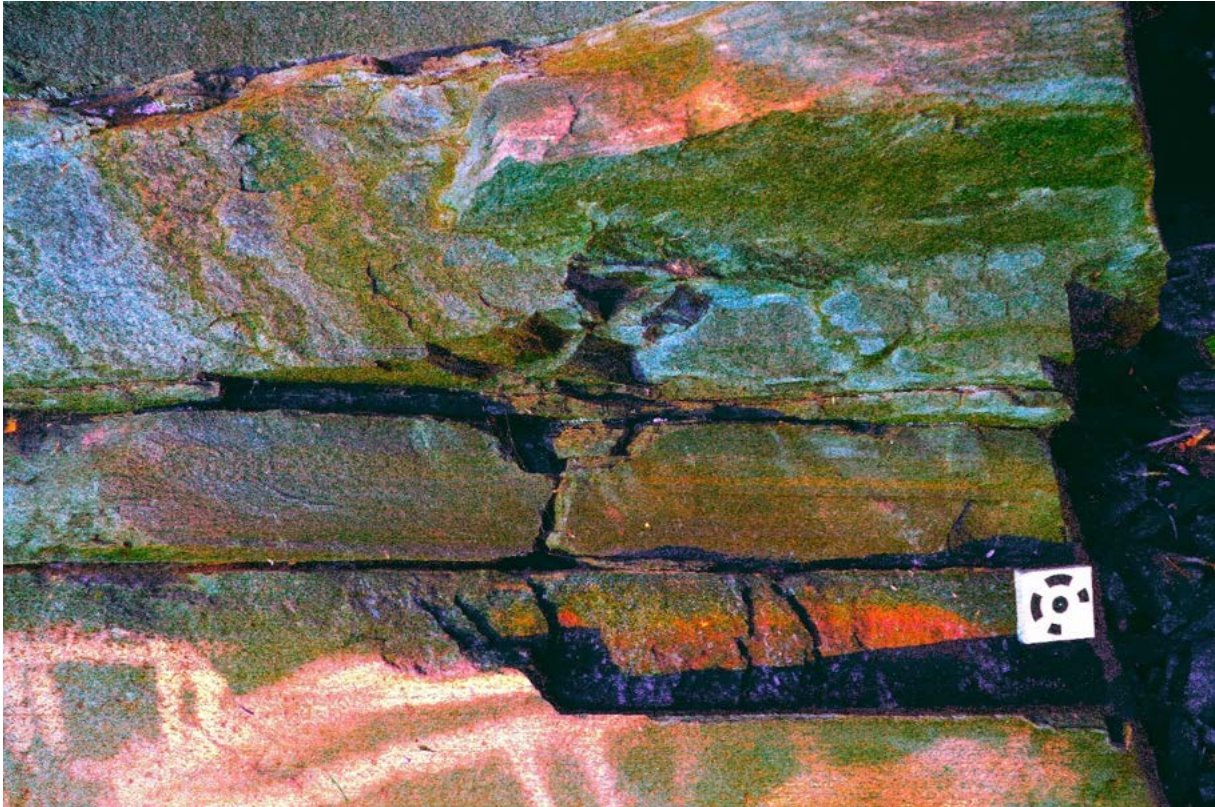
Figur 92. Figur 15 (prikk), 16 (Ubestembar), 17 (prikk), 18 (prikk), 19 (Prikk (linje)), 20 (Prikkar (linje)). Foto 184A6998_ybl.jpg. Figurnummerering i kvit farge. Foto : Jan Magne Gjerde.

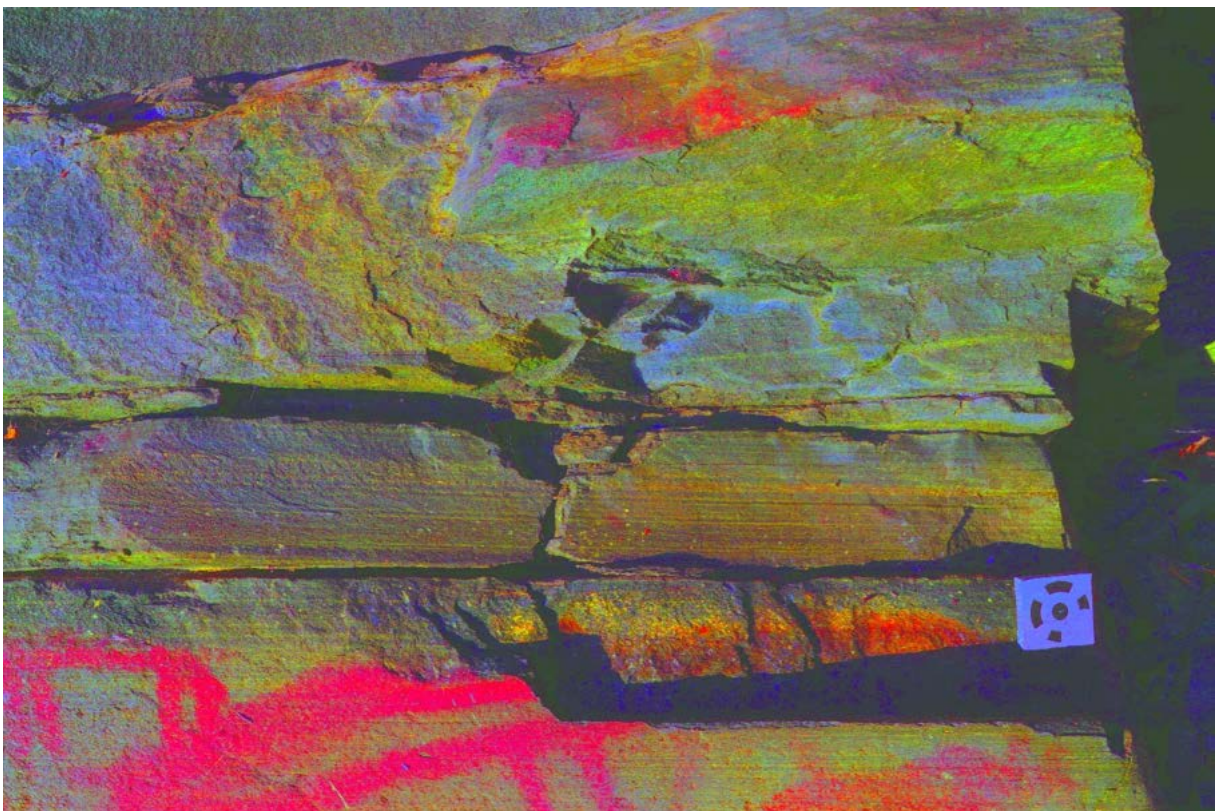
Figur 93. Figur 20 (Prikker, linje), Figur 21 (Ubestembar), 22 (Prikk, linje- mogleg større figur), 23 (Prikk), 24 (Prikk) på avsatsen omtrent midt i bildet. Markøren til høyre er 4cm i storleik. 184A7003.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 94. Figur 20 (Prikker, linje), Figur 21 (Ubestembar), 22 (Prikk, linje- mogleg større figur), 23 (Prikk), 24 (Prikk) på avsatsen omtrent midt i bildet. Markøren til høyre er 4cm i storleik. 184A7003_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

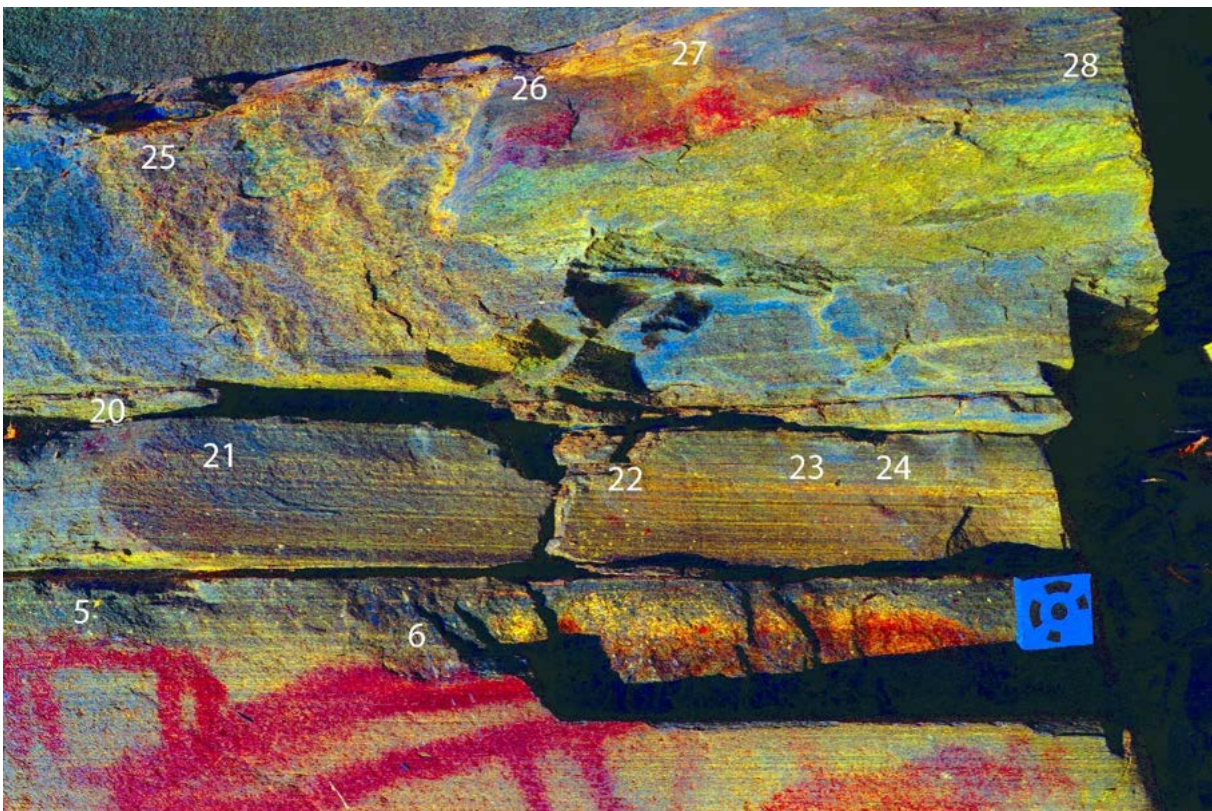
Figur 95. Figur 20 (Prikkar, linje), 21 (Ubestembar), 22 (Prikk, linje- mogleg større figur), 23 (Prikk), 24 (Prikk) på avsatsen omtrent midt i bildet. Markøren til høyre er 4cm i storleik. 184A7003_lbl.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 96. Figur 20 (Prikkar, linje), Figur 21 (Ubestembar), 22 (Prikk, linje- mogleg større figur), 23 (Prikk), 24 (Prikk) på avsatsen omtrent midt i bildet. Markøren til høgre er 4cm i storleik. 184A7003_rgb.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

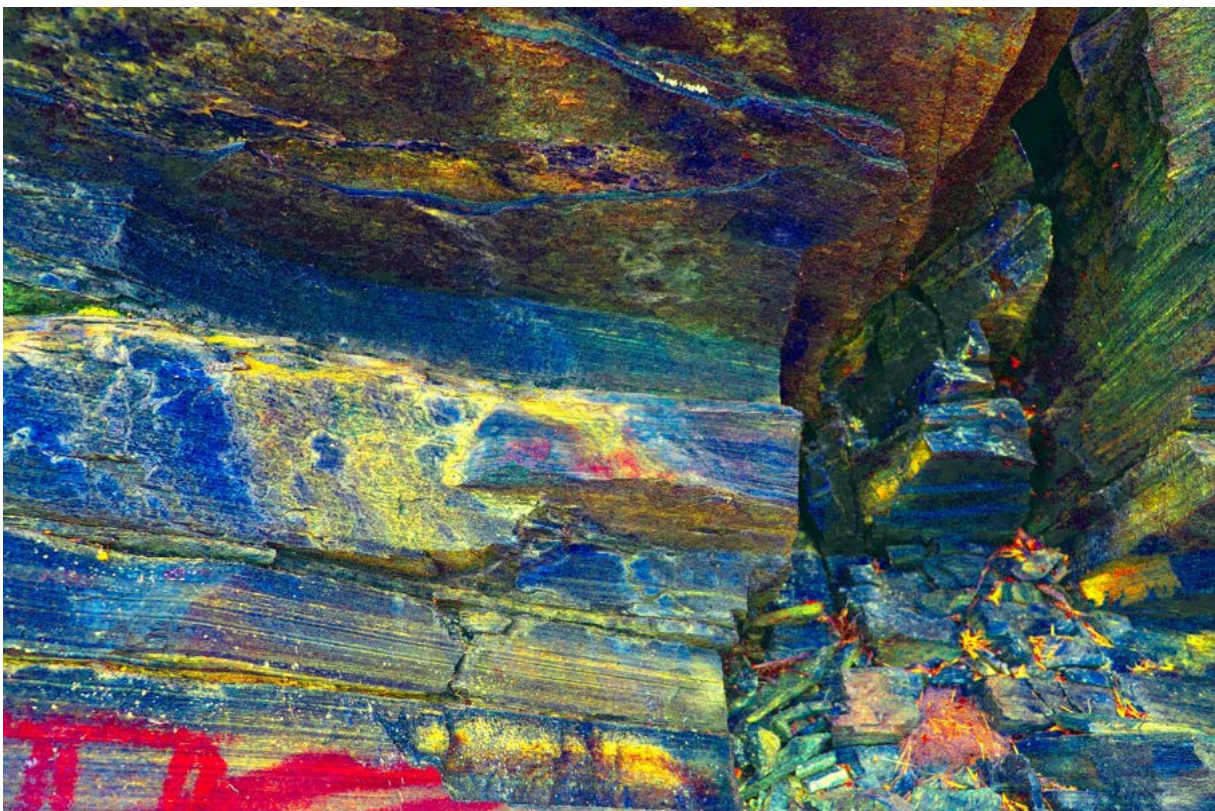
Figur 97. Figur 20 (Prikker, linje), Figur 21 (Ubestembar), 22 (Prikk, linje- mogleg større figur), 23 (Prikk), 24 (Prikk) på avsatsen omtrent midt i bildet. Markøren til høyre er 4cm i storleik. 184A7003.jpg. Figurnummer med kvit farge. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde.

Figur 98. Figur 20 (Prikker, linje), Figur 21 (Ubestembar), 22 (Prikk, linje- mogleg større figur), 23 (Prikk), 24 (Prikk) på avsatsen omtrent midt i bildet. Markøren til høyre er 4cm i storleik. 184A7003.jpg. Figurnummer med kvit farge. Illustrasjon: Jan Magne Gjerde

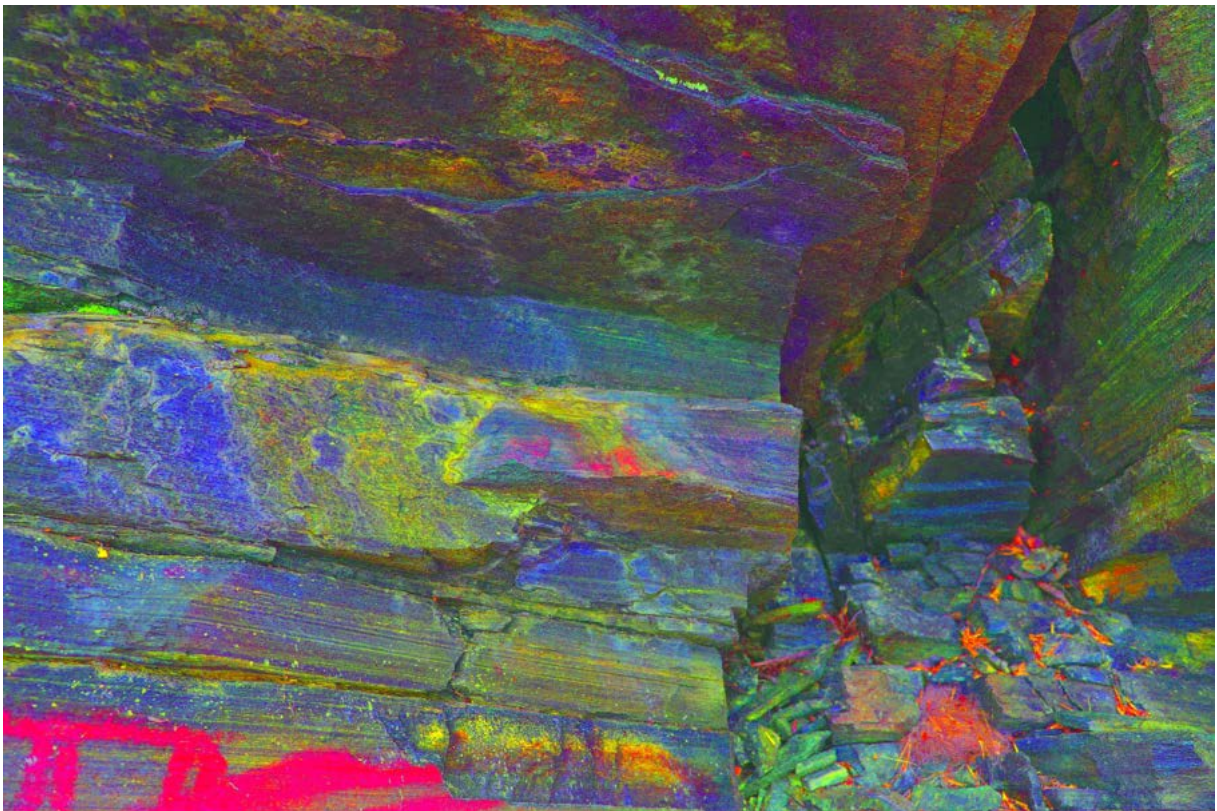
Figur 99. Figur 25 (Ubestembar), 26 (Ubestembar), 27 (Ubestembar(linjer)), 28 (Ubestembar). 184A6081.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 100. Figur 25 (Ubestembar), 26 (Ubestembar), 27 (Ubestembar(linjer)), 28 (Ubestembar). 184A6081_Ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

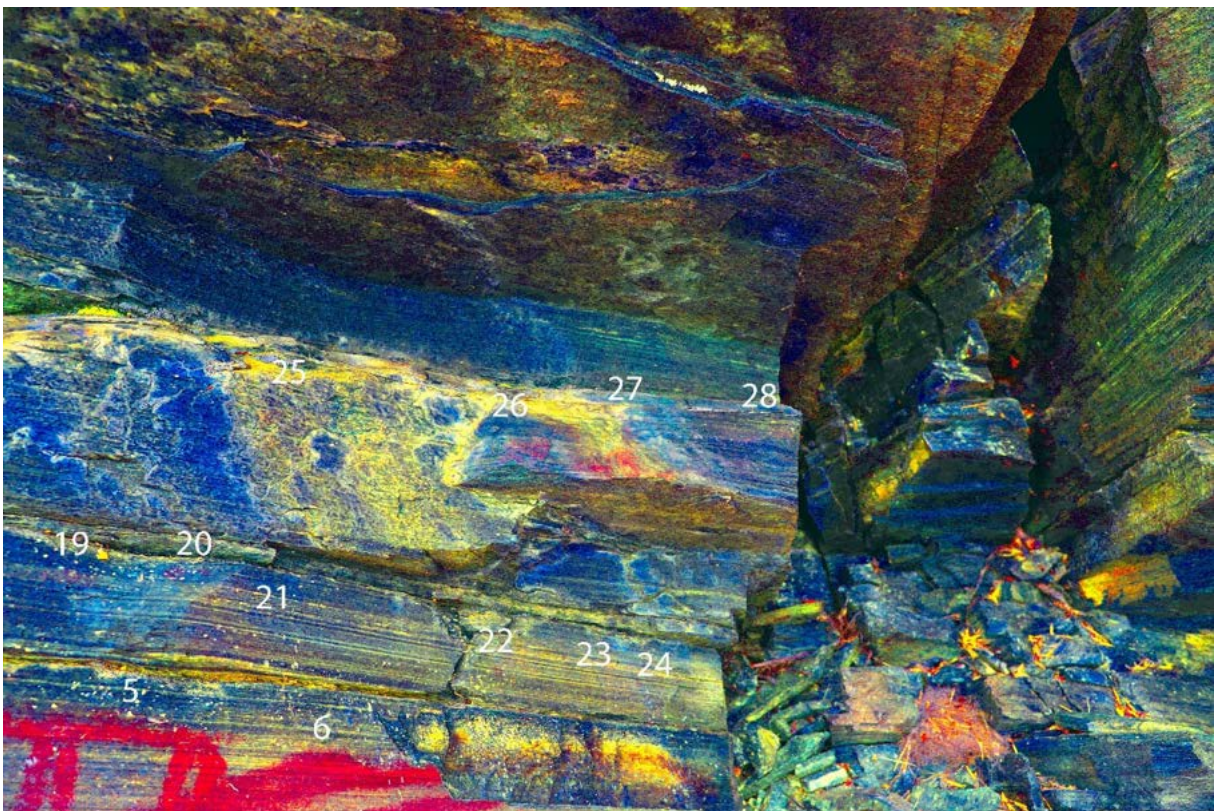
Figur 101. Figur 25 (Ubestembar), 26 (Ubestembar), 27 (Ubestembar(linjer)), 28 (Ubestembar). 184A6081_lbl.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 102. Figur 25 (Ubestembar), 26 (Ubestembar), 27 (Ubestembar(linjer)), 28 (Ubestembar). 184A6081_rgb.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 103. Figur 25 (Ubestembar), 26 (Ubestembar), 27 (Ubestembar(linjer)), 28 (Ubestembar). 184A6081.jpg. Figurnummer med kvit farge. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 104. Figur 25 (Ubestembar), 26 (Ubestembar), 27 (Ubestembar(linjer)), 28 (Ubestembar). 184A6081lds.jpg. Figurnummer med kvit farge. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 105. Figur nr, 29 (Ubestembar (Malingsfleck)). Ligger på «knollen» i berget rett framom Figur nr. 3. Foto 184A4867.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 106. Figur nr, 29 (Ubestembar (Malingsfleck)). Ligger på «knollen» i berget rett framom Figur nr. 3. Foto 184A4867_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

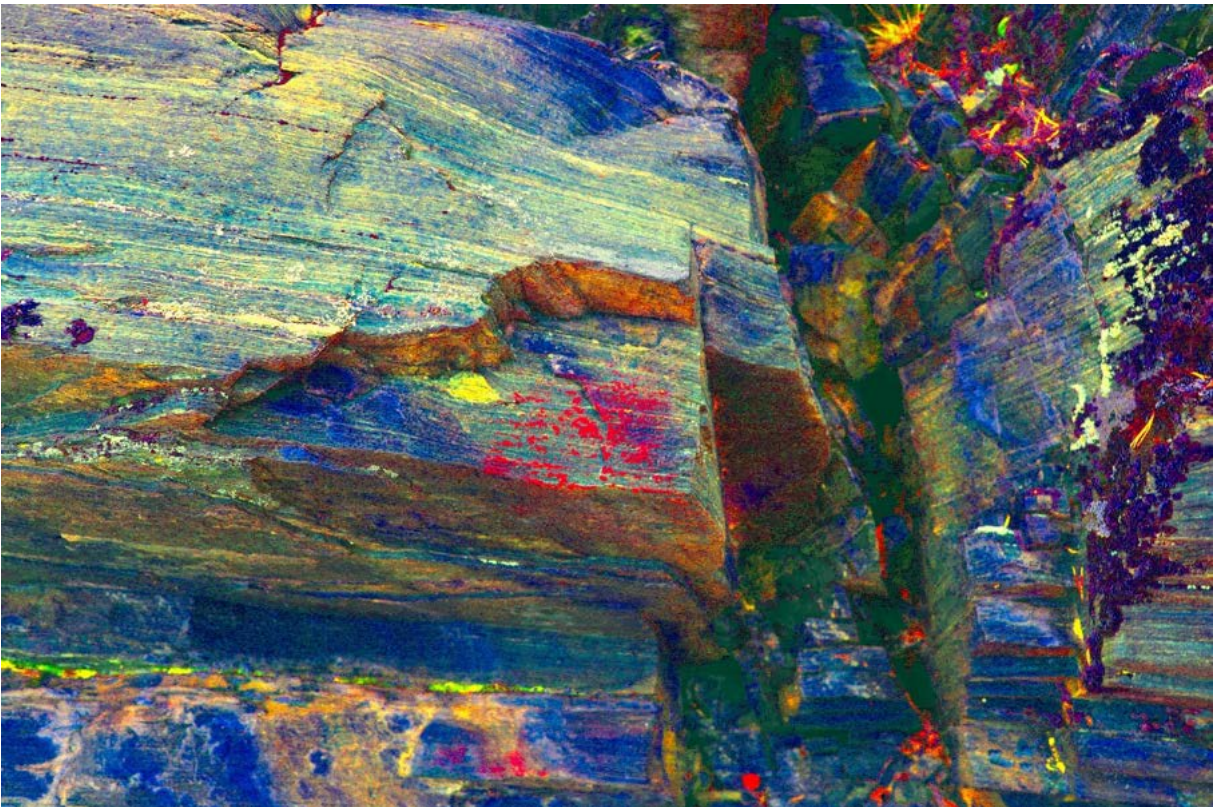
Figur 107. Figur nr, 29 (Ubestembar (Malingsfleck)). Ligger på «knollen» i berget rett framom Figur nr. 3. Foto 184A4867_labi.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 108. Figur nr, 29 (Ubestembar (Malingsfleck)). Ligger på «knollen» i berget rett framom Figur nr. 3. Foto 184A4867_rgb.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

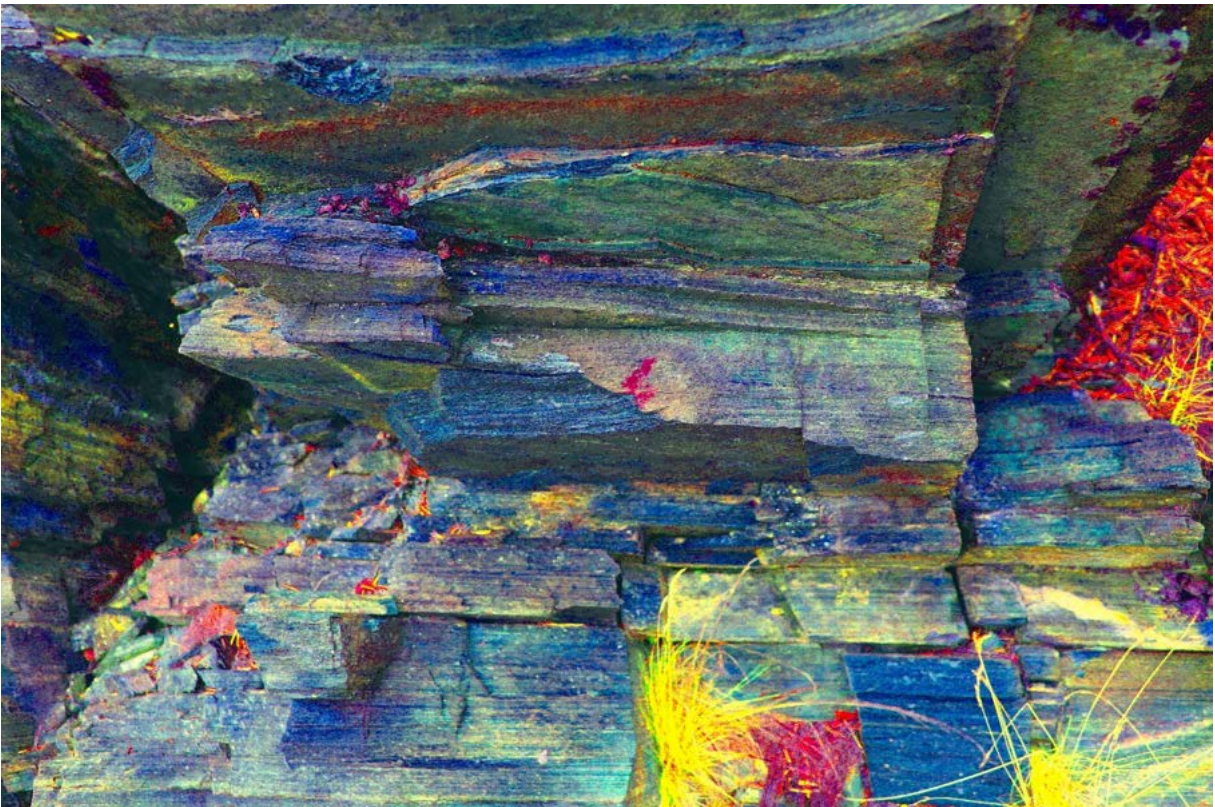
Figur 109. Figur nr.30 (Ubestembar, Malingsområde)). Figuren ligg som en del av overhengen på midtpartiet.
Foto: 184A6274.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 110. Figur nr.30 (Ubestembar, Malingsområde)). Figuren ligg som en del av overhengen på midtpartiet.
Foto: 184A6274_ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 111. Figur nr. 31. Linjer. Truleg rest av større figur da heile partiet under denne figuren er hugge bort og det er tydelege meiselspor i berget. Foto: 184A6283.jpg.Foto: Jan Magne Gjerde.

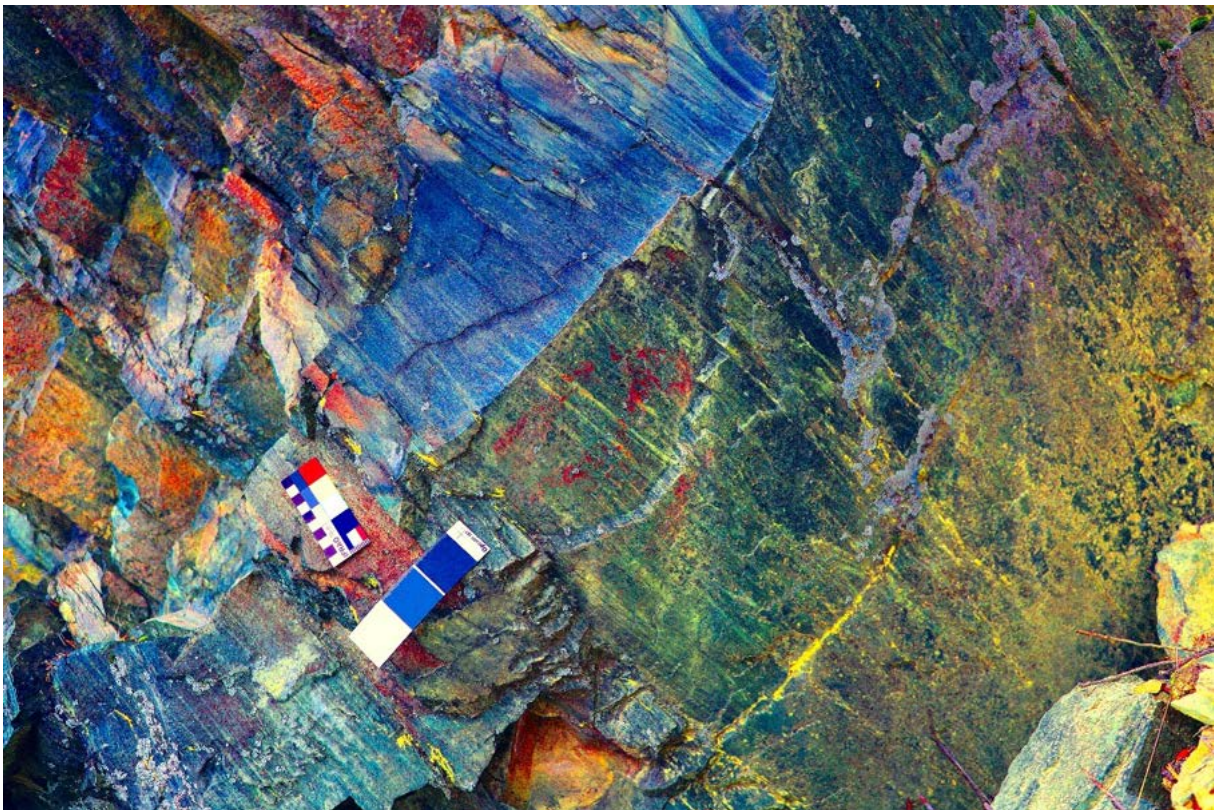

Figur 112. Figur nr. 31. Linjer. Truleg rest av større figur da heile partiet under denne figuren er hugge bort og det er tydelege meiselspor i berget. Foto: 184A6283_ids.jpg.Foto: Jan Magne Gjerde.

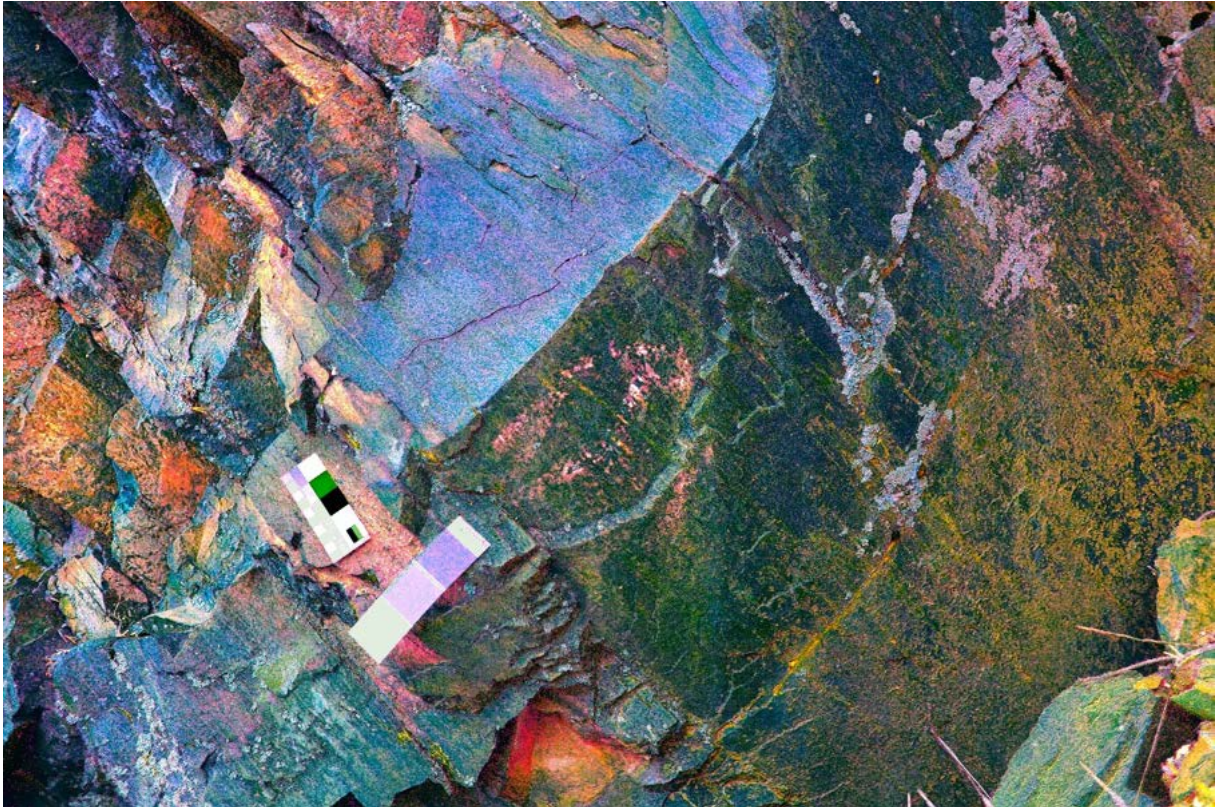
13.2 Figurdokumentasjon Felt 2

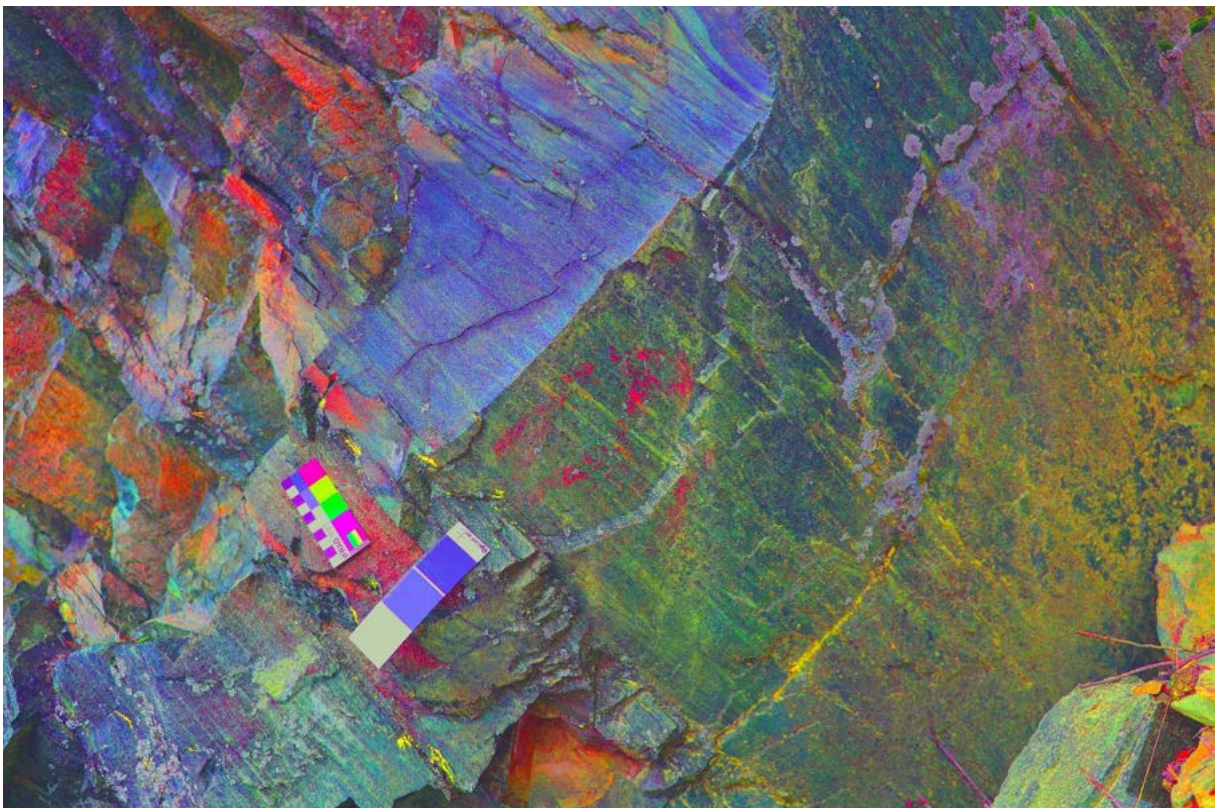
Figur 113. Felt 2, Figur 1 (elg) og Figur 2 (Ubestembar), Foto 184A6359.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 114. Felt 2, Figur 1 (elg) og Figur 2 (Ubestembar), Foto 184A6359_Ids.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

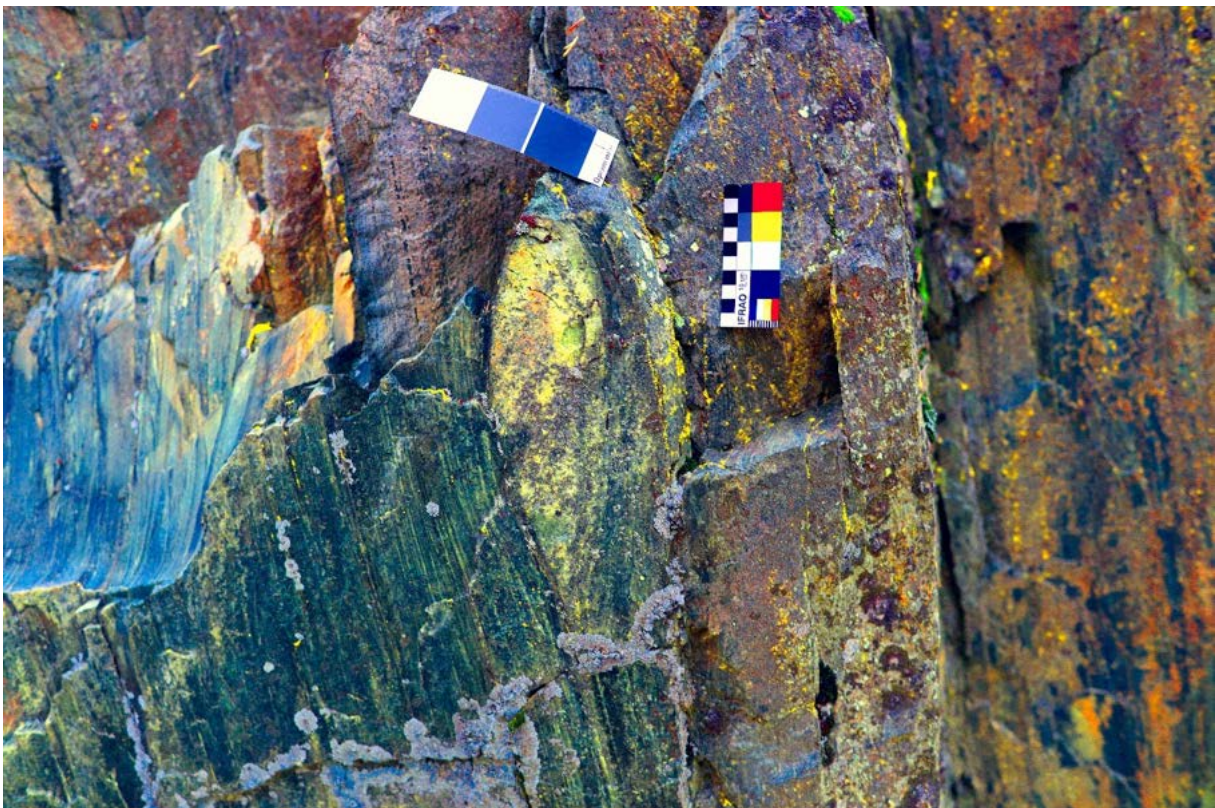
Figur 115. Felt 2, Figur 1 (elg) og Figur 2 (Ubestembar), Foto 184A6359_lbl.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

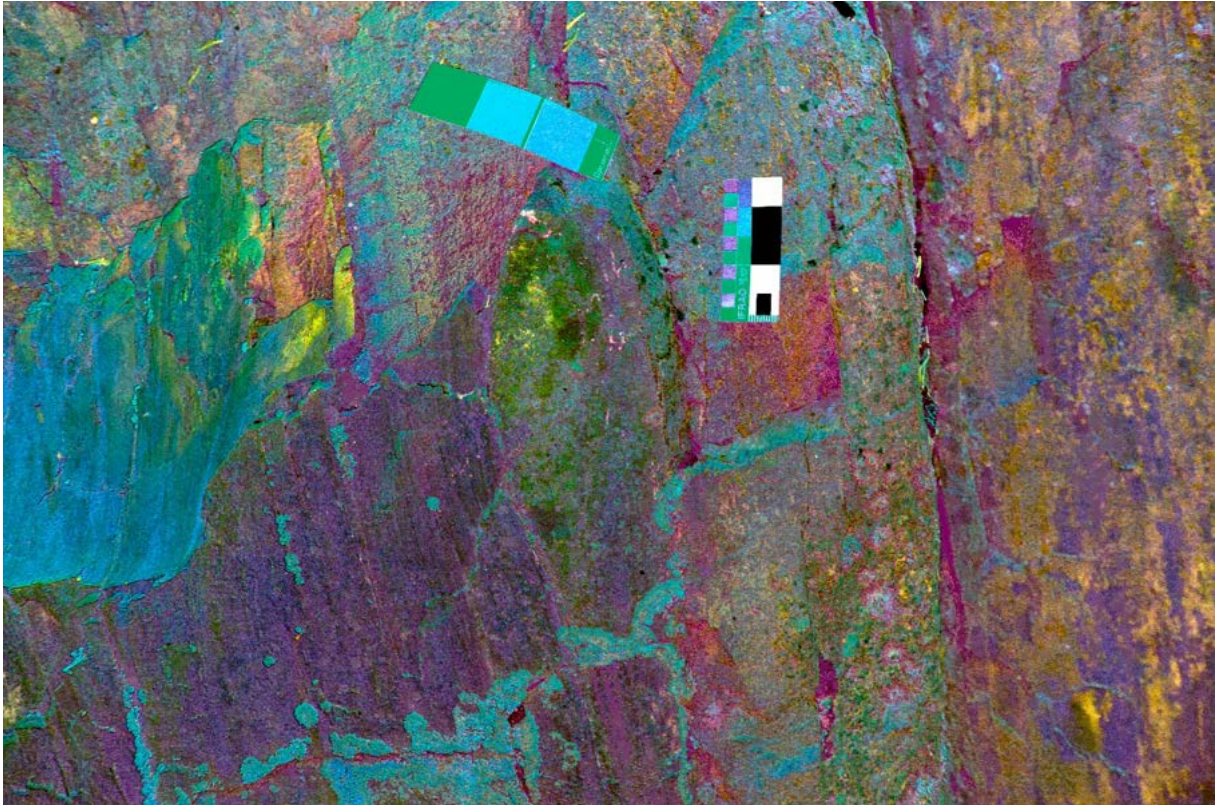
Figur 116. Felt 2, Figur 1 (elg) og Figur 2 (Ubestembar), Foto 184A6359_rgb.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

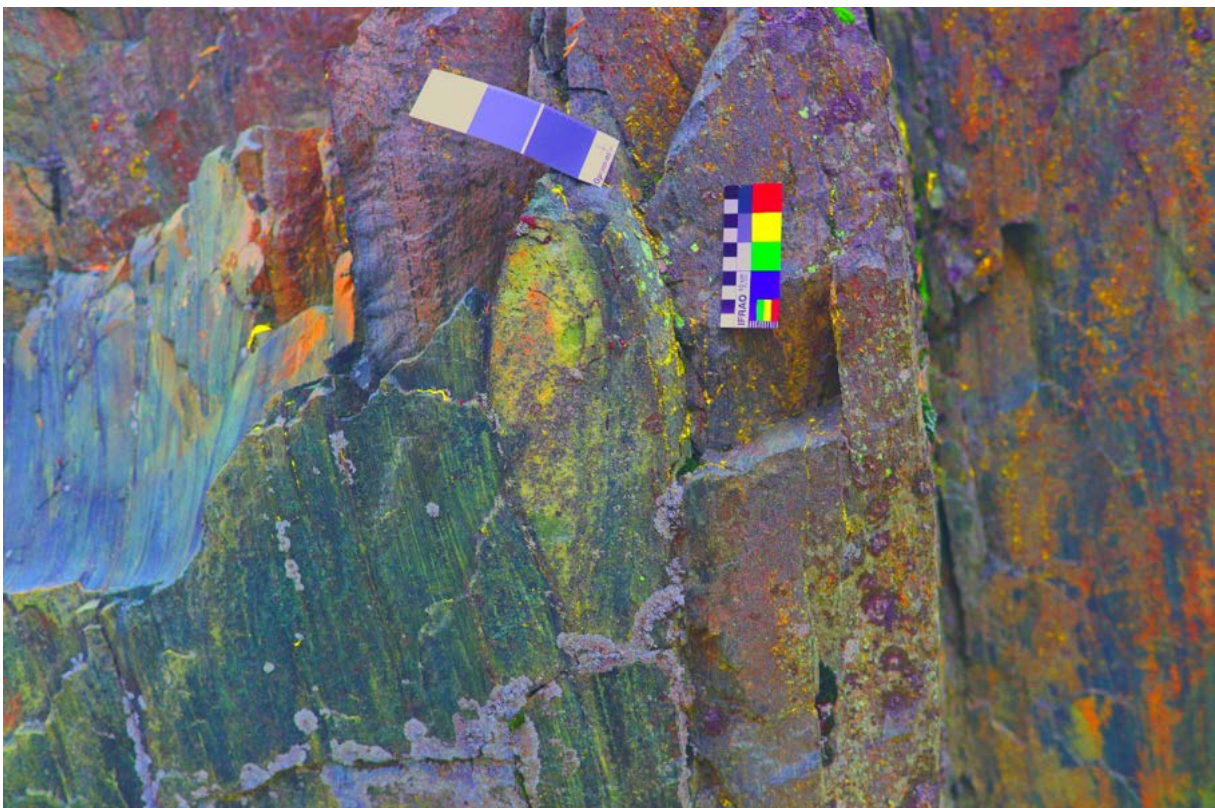
Figur 117. Figur 3 (Ubestembar). Ser i fyrste gong ut som maling 184A6365.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 118. Figur 3 (Ubestembar). Ser i fyrste gong ut som maling, usikker figur, men mogleg det er restar etter maling. 184A6365.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 119. Figur 3 (Ubestembar). Ser i fyrste gong ut som maling, usikker figur, men mogleg det er restar etter maling. 184A6365.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Figur 120. Figur 3 (Ubestembar). Ser i fyrste gong ut som maling, usikker figur, men mogleg det er retar etter maling. 184A6365_rgb.jpg. Foto: Jan Magne Gjerde.

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 104/2020

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736
Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112
Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens
gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00